

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA PEDAGOGIKY

**Diagnostika školní připravenosti u dětí s domácím
předškolním vzděláváním a dětí s institucionálním
vzděláváním v Plzeňském regionu.**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kopsová Hana

Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: Mgr. Pavla Soukupová

Plzeň, 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 31. března 2015

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Pavle Soukupové, za vedení práce a připomínky k ní. Dále děkuji rodinám za sdílení jejich zkušeností s domácím vzděláváním. V neposlední řadě děkuji své rodině za velkou podporu a trpělivost.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta pedagogická

Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana KOPSOVÁ**
Osobní číslo: **P12B0332P**
Studijní program: **B7531 Předškolní a mimoškolní pedagogika**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Název tématu: **Diagnostika školní připravenosti u dětí s domácím předškolním vzděláváním a dětí s institucionálním vzděláváním v Plzeňském regionu**
Zadávající katedra: **Katedra pedagogiky**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracování projektu práce
2. Sběr a analýza odborné literatury
3. Realizace projektu práce
4. Závěry a doporučení pro praxi
5. Zpracování a odevzdání DP, BP i v elektronické podobě

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **118**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. Diagnostika dítěte předškolního věku. Brno: C Press, 2008. ISBN 978-80-251-1829-0.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina. Mezi námi předškoláky. Brno: C Press, 2011. ISBN 978-80-251-3473-3.

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. Rozvoj grafomotoriky. Brno: C Press, 2006. ISBN 80-251-0977-1.

GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

ŠTANCLOVÁ, Eva a Renata FRANČÍKOVÁ. Šimonovi pracovní listy. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-517-2.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Pavla Soukupová**
Katedra pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **13. června 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2015**

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
děkanka

PhDr. Dagmar Čábalová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. června 2014

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	3
ÚVOD	4
1 TEORETICKÁ ČÁST	5
1.1 VYMEZENÍ POJMU DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ	5
1.1.1 Domácí vzdělávání pro předškolní věk	6
1.1.2 Domácí vzdělávání na prvním stupni základní školy	6
1.1.3 Domácí vzdělávání na druhém stupni základní školy	7
1.2 FINANCOVÁNÍ INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	7
1.3 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČR.....	7
1.4 VÝVOJ DOMÁCÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	8
1.5 VZDĚLÁVACÍ METODA MONTESSORI A WALDORFSKÁ	9
1.5.1 Metoda Marie Montessori	9
1.5.2 Waldorfská škola	10
1.5.3 Vývoj Waldorfské školy.....	11
1.5.4 Waldorfská pedagogika a její cíle	11
1.6 ŠKOLNÍ ZRALOST A ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOST	12
2 PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA A DIAGNÓZA.....	13
2.1 PEDAGOGICKÁ DIAGNÓZA	13
2.2 ČLENĚNÍ PEDAGOGICKÉ DIAGNOSTIKY	14
2.3 TYPY PEDAGOGICKÉ DIAGNOSTIKY	15
3 PROCES DIAGNOSTIKY	17
3.1 OBLASTI DIAGNOSTIKY	17
3.2 KOMU JE DIAGNOSTIKA URČENA A KDO JI PROVÁDÍ	19
3.3 ĚTAPY DIAGNOSTICKÉHO PROCESU	20
3.4 METODY PEDAGOGICKÉ DIAGNOSTIKY	21
3.4.1 Pozorování	21
3.4.2 Rozhovor	22
3.4.3 Anamnéza	22
3.4.4 Dotazník.....	23
3.4.5 Testy	23
3.4.6 Sociogram	24
3.4.7 Portfolio	25
3.4.8 Hra	25
3.4.9 Kazuistika	25
3.5 CÍL DIAGNOSTIKY	25
4 PRAKTICKÁ ČÁST	27
4.1 ÚVOD MÉHO VÝZKUMU	27
4.2 ZKOUMANÝ VZOREK	28
4.3 POUŽITÉ METODY	28
4.4 ANAMNÉZA RODINY A VÝSLEDKY ROZHOVORU Č. 1	29
4.5 ANAMNÉZA RODINY A VÝSLEDKY ROZHOVORU Č.2	30
4.6 DOTAZNÍK Č.1 - ŠIROKÁ VEŘEJNOST	31
4.6.1 Závěr dotazníku č. 1 - široká veřejnost	36
4.7 DOTAZNÍK Č. 2 - RODINY VZDĚLÁVAJÍCÍ DOMA	36
4.7.1 Vyhodnocení dotazníku rodiny č. 1	37

4.7.2	Vyhodnocení rodiny č.2.....	38
4.7.3	Vyhodnocení rodiny č. 3.....	39
4.7.4	Vyhodnocení rodiny č. 4.....	40
4.7.5	Vyhodnocení rodiny č. 5.....	40
4.7.6	Vyhodnocení rodiny č. 6.....	41
4.7.7	Vyhodnocení rodiny č. 7.....	42
4.8	ZÁVĚR A SHRNTÍ DOTAZNÍKŮ PRO RODINY VZDĚLÁVAJÍCÍ DOMA.....	43
4.9	DIAGNOSTIKA PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ V DOMÁCÍM I ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ.....	44
4.10	DIAGNOSTIKA DĚTÍ VZDĚLÁVAJÍCÍCH SE V MATEŘSKÉ ŠKOLE.....	45
4.10.1	Kristýna.....	45
4.10.2	Šárka.....	46
4.10.3	Sára.....	47
4.10.4	Vanessa.....	48
4.10.5	Roman.....	48
4.10.6	Rozárka.....	49
4.10.7	Šimon.....	50
4.10.8	Petr.....	51
4.10.9	Tereza.....	52
4.10.10	Petra.....	52
4.11	DIAGNOSTIKA DĚTÍ VZDĚLÁVAJÍCÍCH SE DOMA.....	53
4.11.1	František.....	53
4.11.2	Patrik.....	54
4.12	ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	55
	ZÁVĚR.....	56
	SEZNAM LITERATURY.....	58
5	SEZNAM PŘÍLOH.....	60

SEZNAM ZKRATEK

MŠMT- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

IVP - Individuální vzdělávací plán

ADHD - zkratka anglického „Attention Deficit Hyperactivity Disorder“ – **hyperkinetická porucha (HKP)**

CNS - Centrální nervová soustava

DV - Domácí vzdělávání

RVP - Rámcový vzdělávací program

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je diagnostika předškolního dítěte v domácím vzdělávání. Hlavním důvodem mé volby pro výběr tohoto téma bylo přistěhování rodiny, která praktikuje toto vzdělávání doma, do mého blízkého okolí. Dále je to rozdílnost názorů, ať už pedagogů, rodičů, či široké veřejnosti. Názory jsou to kladné, záporné i neutrální, proto se budu věnovat i společenské diskuzi.

Ve své práci vymezím pojem domácí vzdělávání, které člením do tří základních částí. Domácí vzdělávání pro předškoláky, první stupeň základní školy a druhý stupeň základní školy. Poté se dotknu historie tohoto vzdělávání a dalších alternativních metod, jako je metoda Montessori a Waldorf. Dále vymezím pojem školní zralost, připravenost a diagnostika, rozvedu její metody a členění. Na závěr teoretické části uvedu metody využívané v diagnostice i v mé bakalářské práci.

V praktické části jsem se zaměřila na diagnostiku dvou oblastí. Oblast řeči a motorických dovedností. Získaná data od dětí vzdělávajících se doma a v mš poté porovnáám mezi sebou.

Cílem této práce je zmapovat motivaci rodičů k domácímu vzdělávání v předškolním věku a srovnat na základě pedagogického výzkumu schopnosti a dovednosti dětí ve věku 4 let vzdělávaných doma s dětmi vzdělávaných v MŠ. Zaměřím se na srovnávání dětí ve věku 4 let, neboť u starších dětí jsem nenalezla vhodné respondenty nebo nám tito respondenti odmítli či přerušili spolupráci.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 VYMEZENÍ POJMU DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Domácí vzdělávání je definováno školským zákonem č. 561/2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Paragraf 40 popisuje DV jako „druhy jiného způsobu plnění povinné školní docházky, čímž se rozumí:

- a) individuální vzdělávání, které se uskutečňuje bez pravidelné účasti ve vyučování ve škole (dále jen "individuální vzdělávání"),
- b) vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením.¹

Paragraf 41 popisuje a rozvíjí individuální vzdělávání od jeho schválení ředitelem školy až po jeho zrušení².

„Domácí vzdělávání je neformální výuka“³, pro některé dokonce životní styl s tradicí delší než školní vzdělávání. Je to plnění povinné školní docházky doma. Výuka probíhá kdykoli a kdekoli. Jančaříková Kateřina využívá termín „přenesení stylů a metod ze školních lavic ke kuchyňskému stolu.“⁴ Dítě nedochází pravidelně do školy. Pod pojmem domácího vzdělávání rozumíme „synonymum rodinného vzdělávání. Forma poskytování základního, popř. středního vzdělání, rozšířená např. v USA. Žák je v tomto případě na základě rozhodnutí rodičů vzděláván doma vlastními rodiči nebo rodiči spolupracujícími v rámci svépomocné skupiny.“⁵

Nejčastěji vyučují rodiče, především matka, ale v některých rodinách to jsou i starší sourozenci, prarodiče apod. Pokud si rodič přeje, dochází na výběrové předměty do jejich domácnosti odborník, nebo dítě dochází za ním. Jedná se především o hudební výchovu a výtvarnou výchovu. Ve škole dítě skládá pouze zkoušky, které předepisuje stát. Podnět pro tento styl vyučování je nedůvěra ve školský systém. V mnoha zemích jsou zpracované programy na toto vzdělávání. Podle Průchy a spol. „odpůrci argumentují tím, že škola plní

¹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 19. 11. 2004. ISSN 1211-1244.

² Kolektiv autorů, s.r.o. .Z.č.561/2004Sb, školský zákon. *Změny zákonů*: © *Soft Books, s.r.o.* . [online]. 16. 3. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z:

<http://www.zmenyzakonu.cz/zakon.aspx?k=561/2004%20Sb.&d1=01052014&d2=01012015&cmd=compare>
short

³ JANČAŘÍKOVÁ, K. *Domácí vzdělávání v ČR v kontextu reformy českého školství*, 2006, str. 7

⁴ JANČAŘÍKOVÁ, K. *Domácí vzdělávání v ČR v kontextu reformy českého školství*, 2006, str. 7

⁵ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1995, str. 54

kromě vzdělávání žáka další důležité socializační funkce, které v tomto systému zůstávají stranou.“⁶

V mateřské škole zákonní zástupci nemusí podávat žádost, protože se nejedná o povinnou školní docházku. I když se v posledních letech přemýšlí nad novým zákonem, a to změnit nepovinnou předškolní docházku na povinnou, přesně se jedná o povinný poslední rok před vstupem do první třídy základní školy.

1.1.1 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRO PŘEDŠKOLNÍ VĚK

Předškolní vzdělávání ve školském zařízení není povinné, tím pádem není vymezeno žádným zákonem České republiky. Domácím vzděláváním tedy pro tento věk rozumím: „vzdělávání dětí, při kterém záměrně děti nebyly umístěny do školského zařízení na podnět rodičů, nedochází do něj pravidelně a jsou vzdělávány rodiči či širší rodinou doma.“ Čili pokud rodič neumístí své dítě do mateřské školy z důvodu např. nedostatečné kapacity, nejedná se v tomto případě o DV.

Dítě může navštěvovat mimoškolní aktivity, ve kterých ho rodič neumí dostatečně rozvíjet, jako jsou pohybové aktivity, výtvarné činnosti, hudební výchova apod.

1.1.2 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ NA PRVNÍM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Zda umožnit rodině domácí vzdělávání rozhoduje ředitel příslušné školy, kam byl žák přijat k plnění povinné školní docházky. Ředitel školy může schválit individuální vzdělávání žáka, pokud jsou udány pádné důvody a jsou splněny důležité podmínky pro vzdělání, a to materiální i zdravotní. Musí být zajištěné a vhodně zvolené učební materiály, podle kterých se žák vzdělává. Dotyčná osoba, která žáka bude vzdělávat, musí mít střední školu ukončenou maturitní zkouškou. Žák absolvuje dvakrát ročně, každé pololetí, přezkoušení ve škole, kam byl přijat. Může se účastnit výletů, exkurzí a dalších školních aktivit pořádaných jeho školou.

⁶ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1995, str. 54

1.1.3 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ NA DRUHÉM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Individuální vzdělávání probíhá již i na druhém stupni, podle § 171, odst. 1. zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) - individuální vzdělávání na 2. stupni základní školy.⁷ Rodič, který dítě vzdělává, musí mít dosažené vzdělání na vysoké škole s bakalářským programem. Na přezkušování dochází jedenkrát za měsíc. Pokud nelze žáka v uvedeném termínu hodnotit, ředitel navrhne náhradní termín pro zkoušení, ale musí to být maximálně do dvou měsíců po pololetí. Pokud rodič pochybuje o správnosti hodnocení, může požádat o nové přezkoušení a jestli mu bude vyhověno, žáka přezkouší komise. V případě, že nejsou splněny tyto podmínky domácího vzdělávání, ředitel povolení zruší.

1.2 FINANCOVÁNÍ INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Výdaje spojené s individuálním vzděláváním hradí zákonný zástupce žáka, s výjimkou učebnic a základních školních potřeb podle § 27 odst. 3 a 6 Školského zákona, speciálních učebnic a speciálních didaktických a kompenzačních učebních pomůcek podle § 16 odst.7 Školského zákona a výdajů na činnost školy, do níž byl žák přijat k plnění povinné školní docházky.⁸

1.3 DOMÁCÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČR

O počátky domácího vzdělávání se v Čechách zasloužilo občanské sdružení jménem Společnost přátel domácí školy. Tuto organizaci vede Petr Semín. Vydávají i svůj Občasník, kde se lze dočíst o domácím vzdělávání, jimi pořádaných akcích, také o zkušenostech a postřezích rodičů, kteří byli zapojeni do experimentu, při kterém se zkouší první zapojení rodin do DV . Snaží se prosadit tuto formu vzdělávání a snaží se hájit rodiny a jejich zájmy. Poprvé se s individuálním vzděláváním experimentovalo v roce 1998/1999, kdy MŠMT ČR podepsalo smlouvu s Bratrskou školou v Praze, jejímž ředitelem v současné době je Bohumil Bulíř. V tomto roce žáci poprvé plnili povinnou školní docházku doma po dobu pěti let v rámci tohoto experimentu. Jednalo se o 31 dětí z 23 rodin. Další škola,

⁷ Vyhlášení pokusného ověřování podle 171 odstavce 1 zákona č. 561. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha 1: Ministerstvo školství České republiky, ©2008 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyhlaseni-pokusneho-overovani-podle-171-odst-1-zakona-c-561>

⁸ HUBLOVÁ, Pavlína. RVP Metodický portál. *Metodický portál RVP*. [online]. 15. 3. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/1/Individuální_vzdělávání

kteřá přistoupila k experimentu, byla Církevní základní a mateřská škola Jana Ámose Komenského, Liberec. Ředitelkou je Daniela Coufalová. Třetí školou je Základní škola v Ostravě, vedená Jiřím Bakoníčkem. Experiment byl ukončen roku 2004. Od školního roku 2005 rodiče legálně smí své děti vzdělávat doma. Chopilo se toho hned 546 rodin. Nyní mohou být děti zapsány do jakékoli tzv. pilotní základní školy České republiky.

1.4 VÝVOJ DOMÁCÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

O domácím vzdělávání můžeme mluvit už od samého začátku lidstva, starověku. Děti se musely naučit vše, co bylo potřeba pro jejich život. Znalosti, dovednosti a základní informace o přežití a vedení života dětem předávali jejich příbuzní. „Se společenským rozvojem docházelo i k vývoji výchovy, jako uvědomělé lidské činnosti.“⁹ Vlivem vývoje hospodářství a obchodu se rozvíjí vědomosti. Rozvíjí se první formy písma a vědní disciplíny. Celkového vzdělání dosahovali pouze vladaři a kněží. Ostatní lidé se zřejmě vzdělávali doma v rodinném kruhu.¹⁰ Postupem času se vzdělávání stalo věcí prestiže a peněz. Vyšší vrstvy zaměstnávaly učitele a zodpovědnost nechávaly na něm. Do výchovy zasahovalo i náboženství a ovlivnilo ji, proto má výuka zbožný charakter. V řecko-římské kultuře děti vychovávali všichni dospělí občané. Muži byli vedeni k tomu stát se výbornými bojovníky a procházeli vojenskou výchovou, stejně jako ženy, ty měly za úkol vychovat chlapce v bojovníky, být jejich matkami. V Athénách doma vedli výuku chůvy nebo učení otroci. Ženy zde měly podřadnější pozici, proto se doma učily domácím pracím, vyšívání, hudbě apod. Chudí chlapci se učili doma řemeslům od otců.

Platónova myšlenka je taková, že důraz by se měl klást především na mravnost. Dítě by se mělo učit svou zkušeností formou hry a zábavy. Což je dnes považované také za gró výchovného systému.

Ve středověku vznikaly univerzity. Vzdělávacího úkolu se ujala také církev. Proto domácí vzdělávání fungovalo už pouze pro poddané. V 17. století přišel Jan Amos Komenský, který prosadil školský systém a vytvořil jeho kořeny. Mluvil i o předškolním

⁹ BAČOVSKÁ, Marta. *Domácí vzdělávání u nás i v zahraničí*, 2011 str. 7

¹⁰ CIPRO, M. *Průvodce dějinami výchovy*, 1984, str. 12

vzdělávání a zajímal se o rodinnou výchovu. Komenský poukazuje na celek, „kde lze všechny, všemu a všestranně učit a dovést k božimu řádu a jejich osvícení.“¹¹

John Locke se s názory Komenského výrazně neztotožňuje a vydává esej o výchově anglického gentlemana. Napsal také *Úvahy o výchově* (1693), kde radil svému příteli Edvardu Clarkovi v dopisech, jak vychovat jeho syna. Kladný názor má na výchovu svého otce, který byl puritána podle toho také vychovával i jeho. Naopak má špatné zážitky z návštěv škol, především z Westminsterské klášterní školy. Její vzdělávací metody chápe jako „nenásledování vhodný vzor.“ Hodnotil negativně především „tuhý řád, neosobitost, zastaralost vyučovacích metod i obsahu, ale zejména nerespektování přirozeného nadání dítěte.“¹² To ho vedlo k zamítnutí školní docházky a upřednostnění domácího vzdělávání a domácího učitele. Locke nevěří, že učitel při vysokém počtu žáků ve třídě zvládne rozvíjet jejich vědomosti a dovednosti, a proto se obává, že to na děti má negativní vliv. Proto Locke požaduje „individuální výchovu a domácího učitele, který má být vzdělaný, moudrý, vznešený, ušlechtilých mravů a zcestovalý.“ Velmi však zdůrazňuje, že „každé dítě musí být vedeno, vychováváno a vzděláváno individuálním způsobem.“¹³ Poté přišly na řadu Tereziánské školské reformy, které zavedly povinnou školní docházku, a domácí vzdělávání upadalo.

Dále rozvíjející se společnost kladla a klade na sebe tlak, proto stát převzal kontrolu nad vzděláváním, ale komunita domácího vzdělávání nebyla přerušena a funguje i v dnešní době. I když na určitou dobu DV vymýtili nacisté a komunisté, dnešní rodiny se začínají k tomuto systému vracet.

1.5 VZDĚLÁVACÍ METODA MONTESSORI A WALDORFSKÁ

Mnoho rodin se opírá o filozofii Marie Montessori a Rudolfa Steinera, přizpůsobuje tak tomu svoji výuku dětí a využívá jejich metody a myšlenky v domácím vzdělávání.

1.5.1 METODA MARIE MONTESSORI

Marie Montessori (1870-1952) byla první doktorkou medicíny v Itálii, vytvářela nové pedagogické metody, které pro svoji dobu byly velmi nadčasové a využívají se

¹¹ KASPER, T., KASPEROVÁ, D. *Dějiny pedagogiky*, 2008, str. 18

¹² KASPER, T., KASPEROVÁ, D. *Dějiny pedagogiky*, 2008, str. 46

¹³ KASPER, T., KASPEROVÁ, D. *Dějiny pedagogiky*, 2008, str. 46

dodnes. Vystudovala medicínu, filozofii a psychologii. Nebyla pouze teoretička, ale velmi se opírala o praxi, kde pozorovala chování předškolních dětí. K pedagogice se dostala jako asistující lékařka postižených dětí na psychiatrické klinice, kde navrhla pedagogický program pro mentálně postižené děti. Její hlavní myšlenkou byl rozvoj duševního potenciálu pomocí aktivit smyslů. Dokázala pomoci těmto dětem natolik, že mohly pokračovat v dalším vzdělávání se zdravými dětmi.¹⁴ Tento poznatek vedl k jejímu experimentu vyzkoušet své metody i na předškolní zdravé děti navzdory předsudkům a zažitým faktům té doby, že mozek předškolního dítěte ještě nedosáhl potřebného stupně zralosti.

1.5.2 INSTITUTE MARIE MONTESSORI

Marie založila v chudinské čtvrti v Římě Dům dětí (Casa dei bambini), což byl typ "domácí školy", kde byla ředitelkou a kde pozorovala vzdělávací proces velmi chudých a zanedbaných dětí. Zde zjistila, že předškolní děti se nejlépe vzdělávají v prostředí, které jim velmi či zcela připomíná domácí prostředí, kde však musí být vhodné pomůcky pro tento proces. Zde tyto metody zkoušela. Tyto Domy dětí se rozšířily po celém světě i přes námitky odpůrců a vlivu první světové války a výrazně pomohly k vyřešení sociálních i pedagogických problémů.¹⁵

Dnes děti mohou navštěvovat i Montessori školky i školy, kde se její metoda uplatňuje. Žádné lavice, tabule, děti zde spolupracují nezávazně na věku. Děti při vzdělávání leží na koberci, či sedí na židličkách apod. Mohou si sami zvolit smysluplnou činnost, která je baví, ale zároveň rozvíjí.

Metoda montessori je kladně hodnocena právě i rodiči vzdělávajícími doma. Je snadno proveditelná v domácím prostředí, čili velmi vyhovující.

1.5.3 WALDORFSKÁ ŠKOLA

Waldorfská škola je dalším vzorem pro rodiny vzdělávající doma. Podle Jaroslava Maliny a kolektivu je waldorfská pedagogika „nauka o výchově a umění, kterou zformuloval rakouský filozof a sociální myslitel Rudolf Steiner.“ Dále je „organizovaná jako svobodná škola (bývá zřizována od mateřské školy, po maturitu, diferenciací předmětů

¹⁴ HARALD, L., *Výchováváme a vzděláváme s Marií Montessoriovou*, 2000.

¹⁵ MONTESSORI, M., *Objevování dítěte*, 2001.

začíná od 8. ročníku), která podporuje individuální nadání a kreativitu a snaží se zajistit individuální rozvoj dítěte (včetně uměleckých oborů).“¹⁶

1.5.4 VÝVOJ WALDORFSKÉ ŠKOLY

Rudolf Steiner byl vystudovaný technik, zajímal se o vědní disciplíny jako je filosofie, pedagogika, psychologie, medicína, ale byl také esoterikem. Zabýval se studii duše. Založil první Waldorfskou školu ve Stuttgartu na přání továrníka Emila Molta v roce 1919, který si přál vzdělávat děti svých zaměstnanců. Jeho hlavním motivem zavedení této alternativní školy byla především víra ve svobodný rozvoj člověka bez ohledů na ekonomické požadavky společnosti.

Název Waldorfská škola vznikl z názvu Moltovy továrny na cigarety, která se nazývala Walldorf-Astoria. Postupem času vznikaly další školy, rozvoj těchto zařízení přerušil nacismus a šest z osmi zrušil úplně, dvě další zakázal. Po roce 1945 se opět začaly tyto školy šířit dále do dalších zemí. Dnes se jejich počet pohybuje kolem jednoho tisíce.

V českých zemích se Waldorfské mateřské školy otevřely až po roce 1992. Od té doby se otvíraly i Waldorfské základní školy, střední i speciální.

1.5.5 WALDORFSKÁ PEDAGOGIKA A JEJÍ CÍLE

Waldorfská pedagogika využívá všechny metody pro individuální i skupinové vzdělávání. Podle Grecmanové a Urbanovské jsou „pro pedagogické postupy dále praktikovány rozdílné, dané úloze adekvátní metody skupinové práce.“ Žáci jsou vedeni k samostatnosti a „učební látku se učí žák sám zachytit, v koncentrované formě ji zaprotokolovat, popsat postupy a dokumentovat v epochovém sešitu.“¹⁷ Hlavní vyučování je řízeno hlavně jako skupinové. Lze zde shledat podobné cíle jako v RVP či ve ŠVP. Klade se důraz na svobodné vzdělávání dětí ve skupině, na rovnost, výchovu ke zdraví, harmonii těla a duše, na probuzení zájmu o učení, zvědavost apod. Snaží se navodit humánní prostředí pro vzdělávajícího se jedince a rozvíjet veškeré jeho stránky. Vzdělávací plán je určen jeho potřebám a jeho jednotlivým vývojovým fázím. Jednou z metod je také podpora soutěživosti, především za účelem překonat sám sebe. Rozvíjí tím i nadání,

¹⁶ MALINA, J., *Antropologický slovník (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění) aneb co by mohl o člověku vědět každý člověk*, 2009, str. 3070

¹⁷ GRECMANOVÁ H., Urbanovská E., *Waldorfská škola*, 1997, str. 22

porozumění, usuzování a volní síly. A podle Grecmanové a Urbanovské „tento proces nenarušuje sociální citění dětí.“¹⁸

Výsledky dosažené dětmi se hodnotí jako jejich životní výkon. Na dítě je nahlíženo jako na duchovní bytost, která je schopná všestranného vývoje. Ve výuce jsou zařazeny i netradiční předměty, jako je zahradničení, knihařství, ruční práce, umělecké předměty, řemesla apod. Nepoužívají se učebnice, ale jiné materiály. Nejdůležitějším materiálem je pro žáky portfolio, sešit, který pečlivě udržují a zapisují vše z hodin.¹⁹

1.6 ŠKOLNÍ ZRALOST A ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOST

Bednářová a Šmardová popisuje školní zralost jako „dosažení takového stupně vývoje (v oblasti fyzické, mentální, emocionálně-sociální), aby se dítě bylo schopno bez obtíží účastnit výchovně-vzdělávacího procesu; nebo alespoň bez větších obtíží, nejlépe s radostí a dychtivostí.“²⁰ Kromě tohoto pojmu pedagogové používají termín školní připravenost. Ta podle Bednářové a Šmardové „zahrnuje kompetence v oblasti kognitivní, emocionálně-sociální, pracovní a somatické, které dítě nabývá a rozvíjí učením, sociální zkušeností (zejména v MŠ).“²¹ Tyto kompetence najdeme podrobněji v RVP pro předškolní vzdělávání. Při posuzování školní zralosti jsou důležité určité oblasti a těmi jsou: tělesný vývoj, zdravotní stav, úroveň vyspělosti poznávacích funkcí, práceschopnosti a úroveň zralosti osobnosti.

¹⁸ GRECMANOVÁ H., Urbanovská E., *Waldorfská škola*, 1997, str. 22

¹⁹ HLADÍKOVÁ, M., *Specifika třídního klimatu na waldorfské škole*, 2008.

²⁰ BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., *Školní zralost*, 2011, str. 2.

²¹ BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V., *Školní zralost*, 2011, str. 2.

2 PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA A PEDAGOGICKÁ DIAGNÓZA

Diagnostika je využívání odborných metod v praxi za účelem poznání potenciálu diagnostikované osoby. Podle Průchy a spol. jde o „posloupnost činností vedoucí k diagnóze. Je to komplexní proces s cílem posoudit, klasifikovat a vyhodnotit vzdělávací proces a diagnostikovaný objekt,²² ale je brána i jako vědecká disciplína. Zjišťuje stav žáka. Chráska diagnostiku popisuje jako pedagogickou disciplínu, „která se zabývá objektivním zjišťováním, posuzováním a hodnocením vnitřních a vnějších podmínek i průběhu a výsledků výchovně vzdělávacího procesu.“²³ Mertin V. a kolektiv říkají, že „diagnostika se vztahuje zejména ke shromažďování přesných a spolehlivých informací o vědomostech, znalostech, dovednostech jedince.“²⁴

Má dvě složky.: 1) obsahová

2) procesuální

V obsahové složce se zjišťuje dosažená úroveň vzdělání, dovedností i návyků. V procesuální složce se zjišťuje, jak probíhá proces výchovy a vzdělávání a jaký to má na žáka vliv. Také se provádí diagnostika psychických funkcí, a to v případě nezdaru. Ke všem údajům pedagog přiloží i informace o dítěti, jeho rodině a dalších ústavech, které jsou s dítětem spojeny. Pozorujeme celý proces, ne pouze výsledek. Pedagog se zaměřuje především na pozitivní okamžiky ve vývoji dítěte. Tyto okamžiky slouží jako pilíře pro další působení.

2.1 PEDAGOGICKÁ DIAGNÓZA

Diagnóza je výsledek diagnostiky. Podle Průchy a spol. je to „výsledek činnosti v rámci pedagogické diagnostiky.“ Podle něj obsahuje „zařazení objektu, jevu, znaku do konvencemi stanovené diagnostické kategorie; jeho označení podle platného názvosloví; stanovení míry, intenzity, závažnosti atd. znaku; formulování pravděpodobné příčiny; odhad dalšího vývoje.“²⁵

²² PRŮCHA, J., WALETROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1995, str. 48

²³ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogické diagnostiky*, 2007, str. 5

²⁴ MERTIN, V., KREJČOVÁ, L., *Metody a postupy poznávání žáka, pedagogická diagnostika*, 2012, str. 20

²⁵ PRŮCHA, J., WALETROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1995, str. 145-146

Má význam hlavně pro odborníky. Ovlivňují ji zkušenosti a vědomosti diagnostiků. Čím více poznatků, tím více je diagnóza přesnější. Ale proces vyhodnocení je složitější. V některých případech jsou výsledky diagnostiky nutné, protože na základě těchto výsledků jsou vypočítány finanční prostředky. Tyto prostředky se však nárokují pouze dětem se specifickou poruchou, která je posuzována podle úrovně závažnosti. S tím souvisí i vypracování IVP a individuální péče o dítě. Někdy se stanovení diagnózy rozchází jak z pohledu rodiny a dítěte, ale také školy, výsledek je pro ně protichůdný. Někdy totiž diagnóza slouží jako výmluva nebo kamufláž pro lenost žáka, rodiče či pedagoga, zbavení odpovědnosti a malého snažení ve vzdělávání. V jiném případě si rodič či pedagog uleví, protože se jedná o poruchu učení a ne o nižší rozumové schopnosti či lenost apod.

Vyvozování závěru diagnóz je velmi choulostivé a musíme být ostražití a opatrní. Pokud dospějeme k chybnému závěru, většinou se to žáka nedotkne, protože tyto informace pro nás mohou sloužit pouze jako doplňkové a my je v průběhu dalšího pozorování a diagnostikování můžeme napravit a změnit, aniž by to mělo nějaký dopad a následky v edukačním procesu nebo na psychiku žáka. V mladším školním věku se dítě s diagnózou může identifikovat a může dojít k depresím, sebepodceňování, srovnávání se s ostatními apod.

Nevyvozujeme výsledky okamžitě, ale pokud dítě nevykazovalo ve zkoušené oblasti požadované výsledky, diagnostiku opakujeme. Neděláme uspěchané závěry, proto dítě sledujeme v delším časovém úseku, aby nedošlo k pouhé hypotéze. Pokud se objeví větší problémy ve vývoji ve více oblastech jeho opoždění, lze se obrátit na poradenské zařízení.²⁶

2.2 ČLENĚNÍ PEDAGOGICKÉ DIAGNOSTIKY

Existuje mnoho členění pedagogické diagnostiky. Podle Mertina V. a kolektivu dělíme pedagogickou diagnostiku na:

- „formativní nebo sumativní
- formální - neformální
- individuální - skupinovou

²⁶ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001

- vnější - vnitřní
- autentickou - neautentickou
- ústní - psanou
- založenou na kritériích nebo na normách
- zaměřenou na diferenciaci a diskriminaci
- prováděnou experty, vrstevníky apod.²⁷

2.3 TYPY PEDAGOGICKÉ DIAGNOSTIKY

Normativní typ

Zde se porovnává výsledek diagnostiky s reprezentativním modelem obyvatelstva v identickém testu. Vzorek je národní nebo dílčí. Tento druh diagnostiky využívá především společnost za účelem dozvědět se, na jaké úrovni je dítě a kam se mezi své vrstevníky začleňuje a je v populaci zařazeno.

Kriteriální typ

Diagnostika úrovně dítěte, kde se právě nachází. Jde o komparaci s externími měřítky. Posuzuje se, jak a do jaké míry dítě zvládá a nezvládá posuzované úkoly.²⁸

Individualizovaný typ

Podle O. Zelinkové „tento typ diagnostiky směřuje k hodnocení dítěte pouze ve vztahu k dítěti samému bez porovnávání s vrstevníky, se spolužáky ve třídě.“²⁹ Monitoruje za udanou dobu postup a porovnává dosaženou úroveň.

Tento typ se využívá především pro handicapované, neúspěšné děti nebo děti, které ztratily motivaci. U prvních dvou typů děti vidí svůj výkon a nedostatečnost, proto jejich byť malý pokrok už zde funguje jako motivační činitel. Pedagog musí rozdělit úkoly na části, aby je dítě zvládalo a díky tomu byl pokrok viditelný. Individualizovaný typ je na místě u dětí se speciálními potřebami nebo dětmi ucházejícími se o střední školu.

²⁷ MERTIN, V., KREJČOVÁ, L. *Metody a postupy poznávání žáka, pedagogická diagnostika*, 2012, str. 24

²⁸ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001

²⁹ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001, str. 14

Diferencionální typ

Zelinková říká, že tento typ „slouží k rozlišení obtíží, které mohou mít stejné projevy, ale různé příčiny.“³⁰ Například hyperaktivita, impulzivita a nekázeň nemusí být projevem ADHD, ale pouze špatného vedení ve výchově. Je ale možná i kombinace obou těchto faktorů a dítě může trpět ADHD a být kvůli této poruše CNS špatně vychováváno.

³⁰ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001, str. 15

3 PROCES DIAGNOSTIKY

Diagnostika je většinou dlouhodobý proces. Musí se zohledňovat všechny podněty a systémy, které působí na vývoj probanda. Nejprve se zvolí diagnóza, na jejímž základě volíme správné postupy, podmínky apod. Díky tomu se dítě zlepší a dostane se na vyšší úroveň. V tomto kole procesu dochází ke změnám, které posuzujeme, a je to výsledek správného postupu nebo signál k provedení změn.

Důležité je uvědomění si vlivů, které probanda ovlivňují, jsou to systémy i podsystémy. Patří mezi ně společnost, rodina a škola. Podrobněji jsou to pro rodinu rodiče, sourozenci, prarodiče, další příbuzní, styly rodinné výchovy. Ve společnosti to jsou sdělovací prostředky, zájmové organizace, školská politika a vrstevníci. Ve škole se jedná o klima a vedení školy, vztah mezi jejím vedením a učiteli, samotnými učiteli, učiteli a žáky, poté jsou to učební plány a osnovy a v neposlední řadě učebnice a pomůcky. Nejnadřazenější je společenský systém, který udává tón výchově a jejímu průběhu, působí na školský systém i rodinu. Dalšími vlivy jsou zdravotní obtíže v minulosti, současný zdravotní stav, vrozené a zděděné vlastnosti.

Rušivými elementy jsou také neuspokojené fyziologické potřeby (hlad, žízeň...), únava, přetížení, ztráta motivace, těšení se na jinou činnost (hra, kontakt s kamarádem, nová hračka, příchod rodiče...).³¹

3.1 OBLASTI DIAGNOSTIKY

Diagnostikujeme tři oblasti:

1. Rozumové schopnosti
2. Motorické dovednosti
3. Sociální dovednosti

Podle Bednářové a Šmardové do nich patří:

- motorika, grafomotorika
- zrakové vnímání a paměť

³¹ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001

- sluchové vnímání a paměť
- vnímání prostoru
- vnímání času
- základní matematické představy
- řeč (myšlení)
- sociální dovednosti
- sebeobsluha (samostatnost)
- hra³²

Podle Zelinkové:

- motivace
- rozumové schopnosti
- temperament
- úroveň koncentrace
- vnímání sebe samého
- prožitky a zkušenosti
- paměť
- řeč
- zájmy
- sebepojetí
- sebehodnocení
- zraková percepce
- sluchová percepce
- pravolevá a prostorová orientace

³² BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V. *Diagnostika dítěte předškolního věku, 2011*, str. 2

- kinestetické vnímání
- hmat
- jemná a hrubá motorika
- grafomotorika³³

Při diagnostice musíme pamatovat na to, že jednotlivé oblasti jsou úzce spjaty a navzájem se ovlivňují.

3.2 KOMU JE DIAGNOSTIKA URČENA A KDO JI PROVÁDÍ

Diagnostika je určena všem, kteří se zajímají a zabývají vývojem dětí a pracují s nimi. Provádí jí každý na úrovni svých možností, vědomostí a specializace. Proto ji může provádět jak pedagog, speciální pedagog, psycholog, sociální pracovníce, lékaři, vedoucí zájmových oddílů, kroužků, tak i rodič. Čím větší odborník na tuto problematiku je, tím lepší a konkrétnější jsou diagnózy.

Každý zná své dítě z jiného pohledu a zná různé stránky dítěte. Rodiče mají subjektivní pohled, protože do toho vkládají své city, chtějí dítěti pomoci a chránit ho. Znají ale výborně jeho vývoj, jeho chování v různých situacích a faktory, které ho nejvíce mohou ovlivnit. Vedoucí oddílu zase zná dítě převážně z té lepší stránky, protože si dítě kroužky často vybírá samo a je v té činnosti úspěšné. Zatímco diagnostika pedagoga je nejvíce rovnocenná diagnózám lékařů a jiných oborů.

Diagnostika je prováděna v rodině, škole, třídě, pedagogicko-psychologických poradnách, speciálně-pedagogických centrech, zdravotnické instituci a zájmových organizacích.

³³ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001, str. 20

3.3 ETAPY DIAGNOSTICKÉHO PROCESU

Fáze tohoto procesu probíhají současně nebo cyklicky. Tento postup je logicky a didakticky uspořádán. Podle Dittricha se jedná o následující etapy:

- 1) Formulace a upřesnění otázky a vstupní (subjektivní) hypotézy formulované učitelem, rodičem či žákem.
- 2) Záměrné a zaměřené získávání diagnostických údajů pomocí adekvátních metod.
- 3) Zpracování, utřídění, analýza získaných údajů.
- 4) Interpretace a hodnocení (na základě vztahu vnitřních dispozic a vnějších podmínek).
- 5) Syntéza dat o prostředí i osobnosti, která nám umožní.
- 6) Stanovení diagnostického závěru a pedagogického opatření.³⁴

K dosažení platných a stabilních údajů se musí dodržovat metodologická pravidla.

Dittrich vymežil pět základních pravidel:

- 1) Etiologické hledisko
 - hledání příčin
- 2) Komplexní hledisko
 - příčiny jsou dány více faktory, proto je nutné se na ně zaměřit z pohledu všech oblastí
- 3) Spolupráce více pozorovatelů
 - druhá strana komplexního hlediska, důležitá role výpovědi třetí osoby
- 4) Hledisko dlouhodobého sledování
 - krátkodobá diagnostika není přesná a komplexní
- 5) Hledisko individuálního přístupu
 - základ pro vzájemné porozumění probanda a diagnostika³⁵

³⁴ DITTRICH, P. *Pedagogicko - psychologická diagnostika*, 1992.

3.4 METODY PEDAGOGICKÉ DIAGNOSTIKY

3.4.1 POZOROVÁNÍ

Je to jedna z nejdůležitějších metod. Podle O. Zelinkové to je „proces systematického sledování a zaznamenávání projevu dítěte i učitele s cílem rozhodnout o optimálním vedení dítěte.“³⁶Zaměřujeme se na projevy, které slyšíme, vidíme nebo můžeme měřit. Chování dítěte je, dá se říct, odrazem dětské psychiky, tu však nelze sledovat přímo.

Pozorování se dělí na:

- krátkodobé
- dlouhodobé
- systematické
- náhodné

Pro správné provedení této metody musíme dodržet čtyři požadavky.:

- Specifikace objektu pozorování. (Co se má pozorovat?)
- Zaměřenost pozorování na cíl. (Co je třeba zjistit?)
- Organizovanost pozorování. (Jak toho dosáhnout?)
- Přesný záznam pozorování. (Jak to zachytit?)³⁷

Pozorování je platné tehdy, kdy se opravdu pozoruje to, co se pozorovat má. Pro spolehlivost a přesnost pozorování je nutné být objektivní. Subjektivita je velká slabina v této metodě. Je způsobena různými příčinami, jako je haló efekt, logická chyba, předsudky, stereotypizace, analogie, tradice, psychický stav pozorovatele, tendence k průměru, kontrast vlastností, shovívavost pozorovatele apod.

Cílem pozorování je určitý jev zachytit, popsat, odhalit a vysvětlit původ jeho vzniku a vývoje.

³⁵ DITTRICH, P. *Pedagogicko - psychologická diagnostika*, 1992.

³⁶ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001, str. 28

³⁷ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*, 2007, str. 152

3.4.2 ROZHOVOR

Interview je podle M. Chrásky „metoda shromažďování dat o pedagogické realitě, která spočívá v bezprostřední verbální komunikaci výzkumného pracovníka a respondenta.“³⁸ Výhodou této metody je osobní kontakt. Díky němu lze lépe proniknout k respondentovi a jeho postojům a motivům. Můžeme tak vidět jeho reakce při položení otázky. Úspěšnost této metody je velmi závislá na schopnosti výzkumníka umět navázat vřelý vztah s dotazovaným. Obsahem jsou otázky a odpovědi.

Podle řízení diagnostikem se interview rozděluje na:

- strukturované
- polostrukturované
- nestrukturované

3.4.3 ANAMNÉZA

Také je to jedna z nejdůležitějších metod, při níž podle Průchy a kolektivu „odborník získává od žáka a jeho rodičů všechny důležité informace, které pomohly objasnit žákův současný stav, jeho potíže.“³⁹ Většinou se pro tvorbu využívá rozhovor, méně dotazník. Buď se zjišťuje anamnéza osobní, rodinná, školní nebo sociální. Diagnostik zkoumá a hledá rizikové faktory, genetickou zátěž a sociální vlivy. Podstatný je i sám pohled žáka na svoje problémy. S její pomocí zjišťujeme osobní informace z historie žáka. Tyto informace mohou objasnit jeho současný stav.

Rodinná anamnéza

Podle O. Zelinkové „ podává informace o způsobu výchovy v rodině, vlivu členů rodiny i širší rodiny (prarodiče, tety, strýčci) na dítě.“⁴⁰

Údaje získáme především rozhovorem, ale také dotazníkem. Lze tyto dvě metody spojit. Diagnostik jako první použije dotazník a poté se na nesrozumitelné a nedostatečné odpovědi doptá.

³⁸ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*, 2007, str. 182

³⁹ PRŮCHA, J., WALETROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1995, str. 21

⁴⁰ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001, str. 33

3.4.4 DOTAZNÍK

Frekventovaná metoda, jejímž principem je kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Výhodou je získání velkého počtu odpovědí od respondentů za krátký čas. Důležité je vymezit cíl, protože z cíle vychází struktura celého dotazníku a definování otázek. Obsahuje tři části - vstupní část, kde se nachází pokyny pro vyplnění a seznámení s cílem dotazníku, ve druhé části jsou otázky a ve třetí, konečné části bývá poděkování za spolupráci. Otázky klademe uzavřené, polouzavřené a otevřené. Snažíme se, aby byly jasné a srozumitelné. Formulace musí být jednoznačná. Vyvarujeme se sugestivním položkám. Dotazníky s otevřenými otázkami respondentům nabízí volnost, mohou tak obsahovat více informací a nevýhodou proto je jejich náročnější zpracování. Před zadáním musí být respondentům vysvětlen účel dotazníku a k čemu budou otázky použity. Dotazník může být i anonymní.

3.4.5 TESTY

Podle O. Zelinkové je test „druh zkoušky zaměřené na zjištění úrovně v určité oblasti.“⁴¹ Je to zadaný úkol, který je pro všechny zkoumané stejný a je hodnocen přesně vymezeným způsobem. Na tento způsob zkoušky jsou kladeny určité nároky. Obecně se testy dělí na testy schopností, osobnosti a výkonu (didaktické).

Testy schopností testují jedince a jeho schopnosti, předpoklady a dispozice řešit zadaný úkol či situaci. Pro testování orientace v problémových případech, či situacích se používá nejvíce test inteligence.

Testy osobnosti se zaměřují na osobní strukturu žáka, na jeho temperament, motivaci, charakterové vlastnosti, úzkosti apod.

Testy výkonu měří výkonnost jedince. Nejznámější jsou didaktické testy, které mají podle M. Chrásky tyto druhy:

- Testy rychlosti
- Testy úrovně
- Testy standardizované a nestandardizované

⁴¹ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*, 2001, str. 35

- Testy kognitivní a psychomotorické
- Testy výsledků výuky a studijních předpokladů
- Testy relativního výkonu
- Testy absolutního výkonu
- Testy průběžné a výstupní
- Testy monotematické a polytematické
- Testy objektivně skórovatelné
- Testy subjektivně skórovatelné⁴²

3.4.6 SOCIOGRAM

Sociogramy mapují strukturu skupiny, její vztahy. Vytvářet je má smysl pouze pro skupinu do patnácti osob. Typický sociogram je graf. Vzniká sestavením matic vztahů mezi členy zkoumané skupiny. Graf označuje vzájemnou lhostejnost, sympatii + lhostejnost, vzájemnou sympatii, antipatii + lhostejnost, vzájemnou antipatii a sympatii + antipatii. Tyto vzájemné vztahy se značí v grafu v podobě čáry se šipkou na konci, kdy šipka ukazuje směr vybraného jedince a čára je plná nebo čárkovaná. Při jednostranném kladném výběru je čára se šipkou plná. Vzájemný záporný vztah je označován přerušovanou čarou, která končí šipkami na obou stranách. Vzájemný kladný vztah je označován plnou čarou.

Druhy sociogramů:

- Kruhový sociogram
- Individuální sociogram
- Hierarchický osový sociogram
- Terčový sociogram
- Dvojměrný sociogram

⁴² CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*, 2007, str. 184-188

3.4.7 PORTFOLIO

Průběžná archivace výsledků všech činností jedince za určitou dobu výuky. Představuje úroveň osvojení učiva a odráží kvalitu práce pedagoga. Jsou v něm uloženy písemné i výtvarné práce jedince, záznamy učitele i rodičů. Portfolio lze vytvořit v různých podobách - krabice, desky, kniha apod. Pomocí těchto informací sledujeme vývoj a pokrok jedince. Portfolio je i prostředek hodnocení.

3.4.8 HRA

Významný diagnostický prostředek, sledujeme výběr her, uplatnění fantazie, soustředění, motoriku, úroveň komunikace, sociální kontakty. Je to „forma činnosti, která se liší od práce i od učení.“⁴³

3.4.9 KAZUISTIKA

Kazuistika též případová studie je výzkumná metoda, při níž podle J. Průchy „je zkoumání podroben jednotlivý případ (např. žák, malá skupina žáků, učitelů, jednotlivá třída, škola apod.).“⁴⁴ Případ je podrobně zkoumán a vyhodnocován, čímž dochází k objasnění. Výhodou této metody je hluboké poznání podstaty problému.

3.5 CÍL DIAGNOSTIKY

Cílem diagnostiky je zachycení profilu dítěte včetně jeho silných i slabých stránek. Diagnostik musí poznat do hloubky silné i slabé stránky dítěte, na které je nutné se zaměřit a opřít o ně jako o opěrný bod při rozvoji jeho slabších oblastí. Tím, že se diagnostik zaměří na tyto silné stránky, může tak podpořit talent dítěte i jeho nadání.

Bohužel se při neadekvátním postupu lze dostat až k extrémnímu tlaku na dítě, kdy bude záměrně stimulováno různými podněty bez ohledu na věk a jeho potřeby. To je samozřejmě velmi špatně a dítěti to může uškodit a způsobit v mnoha směrech blok. Podtextem tohoto působení bývá strach rodičů, že jejich dítě selže. Zkreslené představy rodičů o tom, co by jejich dítě mělo umět v určitém věku, často vyplývají ze špatné informovanosti, či nedbání na to, že každé dítě má svoji individualitu a rozvíjí se jiným tempem. Největší důraz se nejčastěji klade na osvojení vědomostí, na rozvoj schopností a

⁴³ PRŮCHA, J., WALETROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1995, str. 78

⁴⁴ PRŮCHA, J., WALETROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, 1995, str. 177

dovedností již méně. Proč tomu tak je? Protože diagnostik mnohem snadněji posoudí vědomosti než dovednosti.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 ZAMĚŘENÍ MÉHO VÝZKUMU

V teoretické části mé práce se zabývám dle literatury alternativní formou vzdělávání, její podobou v minulosti i přítomnosti. Rozvádím zde také diagnostiku dítěte a její metody, což je klíčové pro praktickou část této práce.

V praktické části mé práce se zabývám diagnostikou čtyřletých dětí, které jsou vzdělávané doma a v mateřské škole. Cílem výzkumného šetření je diagnostikovat čtyřleté žáky MŠ v oblasti rozvoje řeči a motorických dovedností. Diagnostiku provádím dle platných diagnostických škál, které uvádí Jiřina Bednářová a Vlasta Šmardová ve své publikaci Diagnostika dítěte předškolního věku (2011). Zaměřuji se na dvě oblasti, kterými jsou řeč a motorické dovednosti. Jelikož nelze dělat závěry pouze z jednoho pozorování, zkoumala jsem každé dítě několikrát při stejných úkolech za delší časové období a zaznamenávala pokroky. Diagnostiku jsem pojala především ve formě hry s pomocí obrázků a dalších pomůcek, dětem tyto předměty sloužily jako motivace, lépe se mi s nimi pracovalo a udržely lépe pozornost.

Na závěr získaná data z diagnostiky porovnávám mezi sebou a především, což vede ke splnění mého cíle, se zaměřuji na komparaci výsledků dítěte vzdělávaného doma s dítětem vzdělávaným v mateřské škole a hodnotím rozdíly mezi nimi, jejich úspěšnost apod. Vyhodnocení mého výzkumu je kvalitativní - rozhovory a kvantitativní - dotazníky.

Záměry mé práce:

- 1) Diagnostika řečových a motorických dovedností dítěte ve věku 4 let.
- 2) Vyhodnocení diagnostiky a porovnání výsledků dětí vzdělávaných doma a vzdělávaných ve školském zařízení.
- 3) Zjistit motivy rodičů, proč vzdělávat doma.
- 4) Zjistit názor společnosti na DV.

4.2 ZKOUMANÝ VZOREK

Zkoumala jsem dvanáct dětí ve věku čtyř let.(7 děvčat a 5 chlapců, z toho 10 jich navštěvuje mateřskou školu a dvě jsou vzdělávané doma). Všechny subjekty jsou z Plzně a okolí.

4.3 POUŽITÉ METODY

Pro získání dat jsem v této práci použila následující výzkumné metody:

- Strukturovaný rozhovor
- Diagnostické a didaktické pracovní listy
- Posuzovací škály
- Pozorování
- Dotazník

Strukturovaný rozhovor

Strukturovaný rozhovor jsem použila v rodině dítěte, která vzdělává doma. Cílem rozhovoru bylo zjištění informací o chodu rodiny a jejich domácím vzdělávání. Je to metoda shromažďování dat o pedagogické realitě, která spočívá v bezprostřední verbální komunikaci výzkumného pracovníka a respondenta. (Podrobněji tato metoda popsána v kapitole 3.4.2. Rozhovor).

Nejprve jsem se dotazovala na členy rodiny, jejich počet, věk, jak dlouho jsou vzdělávané doma a kdo z rodičů vede jejich vyučování.

Další otázka zjišťovala motivaci rodiny, důvod jejich rozhodnutí.

Poté byly otázky mířené především na organizační věci, ze kterých jsem se dozvěděla o chodu rodiny při tomto vzdělávání. Otázky zněly:

1. Co Vás vedlo k rozhodnutí vzdělávat děti doma?
2. Co je nutné mít, aby mohlo DV fungovat?
3. Jaké je Vaše dosažené vzdělání?
4. Kolik dětí žije v domácnosti a kolik z nich je vzděláváno doma?

5. Jaký je věk dětí?
6. Co je podle Vás v tomto stylu vzdělávání kladem a záparem?
7. S kým konzultujete Váš postup a metody DV?
8. Jaké využíváte vzdělávací metody?
9. Jaké spektrum pomůcek využíváte?
10. Docházelo nějaké dítě do předškolního nebo školního zařízení?
11. Dochází děti na mimoškolní aktivity?
12. Jak často chodí děti na přezkušování do kmenové školy?
13. Setkali jste se u okolí s kladnými nebo negativními ohlasy?
14. Jakým způsobem děti hodnotíte?
15. Na jakých místech probíhá Vaše výuka?
16. Přihlašujete své děti na různé soutěže či olympiády?
17. Účastní se děti akcí školy? (výlety, divadelní představení, exkurze apod.)

4.4 ANAMNÉZA RODINY A VÝSLEDKY ROZHOVORU Č. 1

Anamnéza je důležitá metoda, kdy odborník získává od žáka a jeho rodičů všechny důležité informace, které pomohly objasnit žákův současný stav, jeho potíže. (Podrobněji popsána v kapitole 3.4.3 Anamnéza).

Rodina, ve které jsem prováděla diagnostiku, je úplná. Má osm členů. Matka, otec a šest dětí. Děti jsou staré: několik týdnů, 1,5 roku, 4 roky, 8 let, 10 let a 12 let. Tři z nich jsou vzdělávané doma, ale do budoucna rodina plánuje vzdělávat doma všechny děti. První stupeň učí matka a druhý stupeň učí otec. Dvě nejstarší děti chodily od tří let do MŠ a poté navštěvovaly i základní školu. Nejstarší syn chodil od první do třetí třídy a druhý nejstarší syn od první třídy do druhé. Hlavním důvodem pro změnu učebního stylu dětí byla porucha nejstaršího syna, ADHD. Tímto posléze rodina začala vzdělávat doma všechny své děti. Děti jsou přihlášeny pod Pražskou školu, kam dojíždí na přezkušování. Tato škola rodině zapůjčila učebnice. Zde se také radí s příslušným pedagogem. Děti jsou vzdělávány individuálně, ale ostatní členy rodiny výklad zajímá také, takže poslouchají i

mladší děti, tím pádem mají na svůj věk i v různých tématech širší a větší přehled. Výuka začíná každé ráno ve stejnou hodinu, rodiče dbají na to, aby děti měly určitý režim, někdy se však stane výjimka. Výuka probíhá v různých místnostech domu, v dětském pokoji, v křeslech, u psacího stolu, na poli, na zahradě, v technickém muzeu apod. Ke vzdělávání využívají učebnice základní školy, internet, knihovnu, venkovní prostředí, své okolí atd. Děti navštěvují hudební kroužek a klavír. Hodnocení jsou slovně nebo známkami, pouze k jedničkám si děti mohou lepit i samolepky, které tak fungují i jako motivační činitel. Mimoškolních aktivit se děti neúčastní z důvodu velké vzdálenosti od kmenové školy. Pro tuto rodinu díky DV je velkým kladem například zamezení šikany, přenosu nešvarů, jako jsou např. sprostá slova, přizpůsobení režimu dětí, stálý dohled nad nimi, ale také velký čas strávený společně, což je zároveň i záparem. Největším problémem, který tato rodina řeší s okolím a nejen ona, je otázka socializace. Paní Š. zásadně odmítá, že by po této stránce její děti strádaly, což mohu sama potvrdit, protože se navštěvují s dalšími rodinami, co se vzdělávají doma a socializaci zaručí i početná rodina.

Rozhovor byl vedený s matkou, otec se zapojoval pouze okrajově.

4.5 ANAMNÉZA RODINY A VÝSLEDKY ROZHOVORU Č. 2

Rodina č. 2 je také úplná a má šest členů. Matka, otec a čtyři děti. Věk dětí je 1 rok, 4 roky, 7 let a 9 let. Všechny jsou vzdělávané doma, v této rodině se záměrně zaměřují již i na domácí předškolní vzdělávání. Do mateřské školy a následně i do základní školy na první stupeň docházel nejstarší syn Marek (9) let, po ukončení druhé třídy ho začali rodiče vzdělávat doma, stejně jako jeho mladšího sourozence Lukáše (7), který chodil pouze do mateřské školy, na základní školu už nenastoupil. Hlavním motivem rodičů pro DV bylo sociální chování učitelů v tamní ZŠ, nadřezování, odměňování a trestání, dvojí metr na chlapce a dívky, podpora soutěže místo spolupráce. Podle rodičů je pro DV nutné mít velkou trpělivost, lásku k dětem, nestavit vlastní pohodlí před pohodlí dětí a především chtít si vymezit většinu času, i za cenu svého volna, pouze pro děti. V rodině roli učitele zastává matka, která má střední školu. Otec má vysokou školu zakončenou Mgr. a chodí do zaměstnání. Tímto se dostáváme k prvnímu záporu DV v této rodině, a tím je absence jednoho platu. Dalšími zápory jsou nepochopení společnosti a nároky na druh a obsah znalostí, které dítě musí u přezkušování znát. Jinak rodina hodnotí DV samými klady.

Konzultace DV probíhají v jejich kmenové škole, kam dochází za specialistkou, anebo si předávají informace a zkušenosti v komunitě rodin DV. Vzdělávací metody používají velmi rozmanité. Opírají se především o Montessori a Waldorfskou pedagogiku, ale také o Hare Krišna. Děti se vyučují skupinově i individuálně. DV probíhá v obývacím pokoji u velkého stolu, ale není to podmínkou, využívá se pro výuku celý dům i zahrada a okolí. Materiály rodině půjčuje kmenová škola, ale pracují i s další literaturou, internetovými zdroji, reálnými životními situacemi apod. Do mimoškolních aktivit se děti zapojují, dochází do kroužků: hra na klavír, zobcovou flétnu a paličkování. Děti jsou hodnoceny slovně a udržují si své portfolio. Na olympiády a soutěže rodiče děti nepřihlašují a neúčastní se akcí školy, podnikají různé akce s jejich komunitou. Se špatnými ohlasy se rodina setkávala u svých přátel zprvu, největším problémem však byli prarodiče, kteří tuto formu výuky zásadně odmítali a stále odmítají.

Rozhovor byl veden pouze s matkou, otec byl v zaměstnání.

4.6 DOTAZNÍK Č.1- ŠIROKÁ VEŘEJNOST

Dotazník je frekventovaná metoda, jejímž principem je kladení otázek a získávání písemných odpovědí. (Podrobněji popsán v kapitole 3.4.4. Dotazník)

Tázáno bylo dohromady 82 respondentů nehledě na profesi, věk či zkušenosti s DV. Záměrně jsem oslovila širokou veřejnost, protože je DV velmi propíraným tématem v pedagogice a názory jsou velmi striktní a odlišné. Cílem tohoto dotazníku bylo zjistit názor a zkušenosti s DV v předškolním a mladším školním věku.

1) V první otázce jsem se snažila zjistit, jestli se vůbec DV dostalo do podvědomí respondentů a jestli se s ním někdy setkali.

Odpověď byla velice jednoduchá, buď ano, nebo ne.

- Z 82 respondentů se 54 z nich (65,9%) nikdy s DV nesetkali, zbylých 28 respondentů (34,2 %) odpovědělo, že ANO, s DV se setkali.

2) Druhá otázka zněla, jaký je názor respondentů na DV a jestli souhlasí s tímto druhem vzdělávání.

- Záporné názory převyšovaly ty kladné pouze v malé míře. Spíše se z výsledku dá vyvodit, že jsou názory téměř vyrovnané.
 - 40 respondentů je zásadně proti DV a nesouhlasí s ním.
 - 34 respondentů je pro DV a souhlasí s ním.
 - 7 respondentů je pro DV pouze v případě, že má dítě speciální poruchu, potřebuje speciální individuální přístup nebo je nadané.
 - 1 respondent nikdy o této problematice neslyšel, proto nedokázal říci, jestli s tím souhlasí či nesouhlasí.

Shrnu-li tuto otázku, tak větší část respondentů zastupující veřejnost s tímto stylem vzdělávání nesouhlasí a mají záporný názor. Můžeme spekulovat o této polovině respondentů a o jejich rozhodnutí a pokusit se ho vyvrátit tím, že seznámíme tuto část respondentů podrobně s touto problematikou a umožníme jim setkat se s dětmi doma vzdělávanými, věřím, že někteří jsou schopni svůj názor poté změnit.

3) Ve třetí otázce měl každý respondent uvést tři klady a tři zápory DV.

- protože jsem v předchozím bodě uvedla více respondentů, kteří s DV nesouhlasí, je logické, že převažují v DV především zápory.
- velice často se opakují stejná negativa, proto je vypíši přednostně a poté dopíši zápory, které byly zmiňovány pouze občas a na konci ty, které byly označeny pouze jednou. Některé klady jsou zároveň uvedeny i jako zápory, liší se úhlem pohledu respondenta.

+ KLADY

Často zmíněné:

- ✓ čas strávený s rodinou
- ✓ individuální přístup k dítěti
- ✓ individuální tempo, plán

- ✓ eliminace nepříznivých vlivů školního prostředí (šikana, sprostá slova...)
- ✓ dítě zná dobře své hranice
- ✓ přizpůsobení vzdělávání konkrétním potřebám dítěte
- ✓ kvalitní morální a sociální vývoj
- ✓ absence stresu a stresových faktorů

Další:

- ✓ jistota dítěte, že zvládá a umí učivo
- ✓ prostor pro vlastní objevování
- ✓ předávání hodnot od rodiče či rodiny, ne však od společnosti
- ✓ přizpůsobení učiva žákovi podle takového kritéria, v čem vyniká
- ✓ dítě lépe pochopí látku
- ✓ dítě se učí v takovém časovém úseku, který mu nejvíce vyhovuje a je v něm nejaktivnější
- ✓ dostatek času
- ✓ větší pravděpodobnost rozvinutí talentu dítěte
- ✓ dítě není přetěžováno ani znevýhodňováno
- ✓ úspora času k jiným aktivitám a dalším projektům rodiny a dítěte
- ✓ cestování nezávisle na prázdninách
- ✓ cestování bez změny školy či školky
- ✓ zaměření na zájmy, které rodič vkládá do výuky
- ✓ eliminace předsudků ze strany učitelů
- ✓ dítě nemusí časně vstávat do školy, či ztrácet čas dojížděním
- ✓ absence domácích úkolů
- ✓ dítě se nemusí učit prapodivným způsobem ještě prapodivnější věci
- ✓ lze dítě vzdělávat kdekoli a kdykoli

- ✓ přestávky dle potřeby
- ✓ menší nemocnost
- ✓ dítě má mírnější povahu
- ✓ pro rodiče je ve výuce snazší se zaměřit na problém dítěte a vyřešit ho
- ✓ žádné neplánované testy
- ✓ dítě se nemusí učit průběžně
- ✓ hledání informací k tématu navíc
- ✓ menší finanční náročnost
- ✓ optimální metody
- ✓ učení praxí, ne mechanicky

- ZÁPORY

Často zmíněné:

- ✓ socializace
- ✓ izolace od vrstevníků
- ✓ málo volného času pro rodiče, který vyučuje
- ✓ rodič je stále s dětmi, neodpočine si od nich
- ✓ absence vnímání autority

Další:

- ✓ nelze se věnovat kariéře
- ✓ absence platu
- ✓ dítě není zvyklé pracovat v kolektivu
- ✓ těžké navazování vztahů s ostatními dětmi
- ✓ závislost na rodině

- ✓ absence samostatnosti dítěte
- ✓ neprofesionální výuka
- ✓ absence kontaktu s okolím
- ✓ ztráta motivace
- ✓ špatný vývoj dítěte
- ✓ neschopnost rozeznat dobré a zlé lidi
- ✓ neschopnost poznávání společenského chování a jednání
- ✓ izolace
- ✓ dítě se nenaučí prohrávat
- ✓ absence zážitků
- ✓ absence disciplíny
- ✓ dítě se nedokáže vypořádat s konflikty či selháním
- ✓ ochuzení o přátele
- ✓ špatná důslednost rodičů
- ✓ možnost zanedbání všech vzdělávacích oblastí
- ✓ stereotypní prostředí
- ✓ konflikt rolí učitel x rodič
- ✓ vysoké nároky na rodiče
- ✓ subjektivní přístup rodičů
- ✓ absence vzdělávacích pomůcek
- ✓ absence řešení všedních situací vznikajících ve škole či školce
- ✓ náročná organizace
- ✓ dítě bude mít problém s pracovní morálkou
- ✓ pro stát, protože prodělává

- ✓ horší a složitý nástup a zapojení do pozdějšího školního zařízení (střední a vysoká škola)
- ✓ stres pro rodiče
- ✓ "ponorka", pocit uvěznění jako v kleci
- ✓ absence režimu
- ✓ absolutní dozor rodičů
- ✓ absence fyzikálních, chemických a dalších pokusů
- ✓ nedodržování RVP
- ✓ špatný rozvoj kooperativních dovedností
- ✓ špatná znalost rodičů v oblasti pedagogiky a psychologie
- ✓ obětování veškerého času rodičů dětem, obětování jejich života

4.6.1 ZÁVĚR DOTAZNÍKU Č. 1 - ŠIROKÁ VEŘEJNOST

Většina respondentů se s dítětem vzdělávaným doma nikdy nesešla, ale kromě jednoho o DV slyšeli všichni a mají o něm přehled. Respondenti uvádí také více záporů, proč doma dítě nezdělat, většinou to shledávají za neadekvátní a rizikový způsob vzdělávání a určitým způsobem pro dítě i rodiče i jako velmi nepříznivou formu vzdělávání a bytí.

Druhá část respondentů souhlasí s DV. Uvědomují si i zápory této stránky, ale i přesto jsou pro zrealizování této výuky, někteří souhlasí s možností docházet do mateřských škol či základních škol "dálkově", pouze například na pět hodin týdně, aby se vykompenzovaly záporné faktory viz. - zápory.

Malá část respondentů je pro DV pouze za předpokladu, že dítě má speciální poruchu, postižení, potřebuje speciální individuální přístup nebo je nadané.

4.7 DOTAZNÍK Č. 2 - RODINY VZDĚLÁVAJÍCÍ DOMA

Pro porovnání názorů, kladů a záporů jsem vyhledala, pomocí internetové mapy vzdělávajících rodin doma, kontakty na dalších 40 rodin. Anonymní dotazník jsem rozeslala na jejich emailové adresy, ale odpovědi se mi bohužel vrátilo pouze sedm. Jak se

ale ukázalo, sedm odpovědí bohatě stačilo na to, aby vyvrátilo již zmíněnou, stále propíranou otázku socializace a neschopnosti rodičů děti vést a vzdělávat.

Osnova dotazníku:

- a) První část dotazníku obsahuje informace o rodičích, dětech, jejich věku, kdo z rodičů vzdělává apod.
- b) Další část dotazníku se zaměřuje na organizační stránku výuky, a to na motivaci rodičů, metody výuky, pomůcky.
- c) Poslední část se zabývá praktickou stránkou DV.

Znění dotazníku:

- 1) První otázka zněla, kolik dětí je v domácnosti vzděláváno.
- 2) Druhá otázka zjišťuje věk dětí.
- 3) Třetí otázka se ptá, kdo z rodičů děti, či dítě vzdělává.
- 4) Čtvrtá otázka se zabývá motivací rodičů pro tento styl vzdělávání.
- 5) Pátá otázka se zaměřuje na metody výuky.
- 6) Šestá otázka mapuje pomůcky, které rodina při výuce využívá.
- 7) V sedmé otázce rodiny mají uvést klady a zápory DV.
- 8) V osmé otázce rodiny odpovídají, jak hodnotí své děti za odvedenou práci.
- 9) Účastní se děti mimoškolních aktivit?
- 10) Desátá otázka se zaměřuje na problematiku konfliktu mezi rodinami dětí vzdělávajících se ve škole a jejich rodinou.
- 11) Jedenáctý bod nabízí možnost sdělit další doplňující informace o své rodině.

4.7.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU RODINY Č. 1

- 1) Doma jsou vzdělávány 3 děti.
- 2) Děti jsou staré: 4 roky, 7 let a 14 let.
- 3) Děti vzdělává matka.

4) Motivací rodičů je individualita synka, je dynamický, aktivní, hledá vlastní způsoby řešení situací a je zkrátka svůj.

5) Metody výuky: Montessori, vlastní rozum, zaměřujeme se především na slabší stránky dětí a ty pilujeme.

6) Rodina používá učebnice pro ZŠ ve spojení s pobytem v přírodě, google a internet, praktické ukázky v běžném životě.

7) Rodina uvedla tyto klady a zápory:

- + individuální přístup zkracuje dobu učení

- + dítě je středem pozornosti, tedy spolupracuje

- + možnost libovolně kombinovat pobyt venku a uvnitř

- vztah maminka - syn občas koliduje na vztahu učitel - žák

8) Děti jsou hodnoceny slovně.

9) Ano, děti se účastní mimoškolních aktivit.

10) Ne, ke konfliktu nedošlo.

11) Rodina má velmi dobrou zkušenost se spoluprací se zaštiťující ZŠ. Syn (14) na základě výsledků z 9. třídy je již studentem SOŠCL.

4.7.2 VYHODNOCENÍ RODINY Č. 2

1) Doma jsou vzdělávány 3 děti.

2) Věk dětí je 6 let, 9 let, 10 let.

3) Děti vzdělává matka.

4) Motivací byla: častá nemocnost dětí, nespokojenost se školským systémem.

5) Metody výuky: Montessori pedagogiku, Hejného matematiku, svobodnou školu, lesní školku...

6) Rodina používá encyklopedie, učebnice, PC, internet, životní zážitky, divadlo, výlety...

7) Rodina uvedla tyto klady a zápory:

- + větší časová volnost

- + zdravé děti
- + blízkost s dětmi
- + společné zážitky
- nedostatek financí (finance zajišťuje pouze manžel)

8) Hodnocení dětí je písemné či slovní. Od kmenové školy vysvědčení.

9) Ano, navštěvují mimoškolní aktivity. Plavání, aikido, hudebku, výtvarku, skautské schůzky, koumáky, folklorní soubor, kamarády...

10) Ne ke konfliktu nedošlo.

11) Jsem učitelka, takže jsem se tolika nebála do toho jít. V poslední době jsme se spojili ještě s jednou rodinou a je to velmi obohacující jak pro děti, tak pro mě.

4.7.3 VYHODNOCENÍ RODINY Č. 3

- 1) Doma jsou vzdělávány 3 děti.
- 2) Věk dětí je 5 let, 9 let a 12 let.
- 3) Vzdělává matka i otec.
- 4) Motivací je nespokojenost s českým školstvím.
- 5) Metody výuky: Jsme unschooleři.
- 6) Rodina používá počítač, knihy, muzea apod.
- 7) Rodina uvedla tyto klady a zápory.
 - + všechno
 - nedostatek peněz (jeden plat)
- 8) Děti jsou hodnoceny slovně a jednou za půl roku jsou přezkoušeny ve škole.
- 9) Děti samozřejmě navštěvují mimoškolní aktivity.
- 10) Ne nedošlo k žádnému konfliktu.
- 11) x

4.7.4 VYHODNOCENÍ RODINY Č. 4

- 1) Doma jsou vzdělávány 4 děti.
- 2) Věk dětí je 1 rok, 4 roky, 7 let a 9 let.
- 3) Děti vzdělává širší rodina.
- 4) Motivací je nevyhovující chování učitelů, špatná profesionalita. Běžné odměňování a trestání. Dvojí metr na dívky a chlapce, případně na "slušné" a "hajzly". Podpora soutěžení místo spolupráce.
- 5) Metody výuky: různé - encyklopedie, internet, učebnice, intuitivní pedagogiku, podobná výuka stylu Summerhillschools, děti si samy vybírají učivo, samy se připravují. Rodiče jsou spíše rádci a pomocníci, než že by je vyloženě učili.
- 6) Pomůcky: vše kolem nás, celý život.
- 7) Rodina uvedla tyto klady a zápory:
 - + děti jsou doma šťastné
 - + děti jsou v kroužcích a u dospělých oblíbení
 - + ve škole dobře prospívají
 - nepochopení společnosti
- 8) Děti si vedou svoje portfolio.
- 9) Ano, děti se účastní kroužků, sportovních aktivit, jízdy na koni apod.
- 10) Ne, ke konfliktu nedošlo.
- 11) x

4.7.5 VYHODNOCENÍ RODINY Č. 5

- 1) Doma jsou vzdělávány 3 děti.
- 2) Věk dětí: 2 roky, 5 let, 6 let.
- 3) Děti vzdělává matka.
- 4) Motivem je: životní styl a vzdělávací potřeby dětí (mimořádně nadané děti + vážná nemoc jednoho z nich).

5) Metody výuky: Montessori, Waldorf, intuice.

6) Pomůcky: reálné životní situace, Montessori pomůcky, internet, běžné dostupné materiály, pracovní sešity apod.

7) Rodina uvedla tyto klady a zápory:

+ individuální přístup k dětem

+ přirozeně komunitní vzdělávání věkově smíšené skupiny

+ možnost využití reálných životních situací pro proces učení se

+ možnost cestování

- absence jednoho platu

8) Vedeme je především k sebehodnocení, které vnímáme jako důležitou dovednost k osvojení, hodnocení pokroku v rámci možností toho daného dítěte, okamžitá zpětná vazba od rodiče.

9) Ano, děti se účastní mimoškolních aktivit.

10) Ne, ke konfliktu nedošlo.

11) x

4.7.6 VYHODNOCENÍ RODINY Č. 6

1) Doma jsou vzdělávány 3 děti.

2) Věk dětí: 2 roky, 6 let a 7 let.

3) Děti vzdělává matka.

4) Motivací je nespokojenost se státním školstvím (vlastní zkušenost). Zakazování vlastního myšlení a vyjadřování se, nucení sedět určitý počet hodin ve škole bez jakéhokoli pozitivního následku. Domácí úkoly bez skutečného prospěchu. Nedostatek pohybu - hemeroidy ve velmi nízkém věku. Stres ze školy přetrvávající až do pozdního dospělého věku. Nedostatek času pro vlastní rozvoj a zájmy.

5) Metody výuky: upřednostňují unschooling.

6) Pomůcky: vše co je po ruce, nic speciálního.

7) Rodina uvedla tyto klady a zápory:

+ všichni jsme v klidu

+ děti se velmi sblížily, když tráví většinu času spolu

+ rodina je stmelena

- i přes to, že jsme doma, na přezkušování musíme předvést, že jsme něco zvládli, co je předepsáno

8) Způsob hodnocení: žádným, když mi udělají radost nebo naopak nepotěší, řeknu jim to.

9) Ano, dochází, mají každý několik kroužků: pohybové, hudební, výtvarné. Takové, které je baví.

10) Konflikty jsem zažívala pouze s mojí rodinou. Prarodiče dětí byli zásadně proti.

11) Při kroužkách se stýkají s dalšími dětmi. Děti jsou rády doma. Každý den tráví hodně času venku. Škoda, že jejich kamarádi musejí být až do 4 hodin ve škole a družině.

4.7.7 VYHODNOCENÍ RODINY Č. 7

1) Doma jsou vzdělávány 2 děti.

2) Věk dětí je 8 let a 10 let.

3) Děti vzdělává matka.

4) Motivací jsou postupné vyhrocující se problémy s klasickým vzdělávacím systémem, postupné a neustálé zhoršování prospěchu dětí a jejich zvětšující se demotivace se něco učit.

5) Metody výuky: čeština a matika práce víceméně podle osnov - učebnice z vydavatelství Fraus, ostatní předměty formou projektového vzdělávání.

6) Pomůcky: učebnice Fraus angličtina - internet, anglické filmy, hra Post crossing, pravidelné výlety do lesa, diskuze na různá témata.

7) Rodina uvedla tyto klady a zápory.

+ individuální přístup

+ svoboda ve volbě tempa a témat

+ spousta společně stráveného času a tím možnost děti ovlivňovat

- neustálé spolubytí - někdy ponorka

- obrovská svoboda tempa a témat, tedy někdy strach, jestli to děláme dobře

8) Hodnocení: Máme portfoliový typ hodnocení, doma jsou motivovány k práci bez chyb (matematika, čeština), jinak je hodnotit není třeba.

9) Jistě, navštěvují ve škole několik kroužků, chodí do ZUŠ na nástroje, chodí na judo, se školou do divadla, na hory...

10) Ne došlo k žádnému konfliktu.

11) Je to škola hlavně pro rodiče, děti vědí, co mají dělat.

4.8 ZÁVĚR A SHRNUTÍ DOTAZNÍKŮ PRO RODINY VZDĚLÁVAJÍCÍ DOMA

- 71, 4% (5) respondentů vzdělává doma tři děti

- 14, 3% (1) respondentů vzdělává doma čtyři děti

- 14, 3% (1) respondentů vzdělává doma dvě děti.

Věk dětí se pohybuje od předškolního věku až po druhý stupeň základní školy.

- 71, 4% vzdělává doma matka (5 responsí)

- 14, 3% vzdělává doma matka i otec (1 response)

- 14, 3% vzdělává doma širší rodina (1 response)

Nejčastější motivy a důvody k přechodu do DV je pro rodiče nespokojenost se školským systémem, neadekvátní zacházení s dětmi ve školách, poté jsou dalším důvodem speciální potřeby dítěte, jako je nadaný žák či specifická porucha učení. Metodika rodičů se velmi podobá, využívají především Montessori pedagogiku a Waldorfskou, hlavní náplní je také řešení vzniklých životních situací. Výběr témat rodiče nechávají také na dětech. Pomůcky rodiče sestavují buď z encyklopedií, sešitů, učebnic nebo používají internetové zdroje, okolí, domácí prostředí apod. V otázce záporů a kladů se nejvíce objevil jeden zápor - absence jednoho platu, tím pádem menší finanční možnosti rodiny. Jeden z nejčastějších kladů rodiče uvedli stmelenost rodiny a lepší vztahy v ní. Hodnoceny jsou děti většinou slovně, vedou si svá portfolio, anebo je rodiče vůbec

nehodnotí. Mimoškolních aktivit se účastní děti všech dotázaných, nejčastěji jsou to hudební, sportovní a výtvarné kroužky. Konflikt s okolím nezažila žádná z rodin, pouze jedna rodina uvedla konflikt s prarodiči, kteří zásadně odmítali rozhodnutí vzdělávat vnoučata doma.

4.9 DIAGNOSTIKA PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ V DOMÁCÍM I ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ

Diagnostiku dětí jsem prováděla v mateřské škole, kde probíhala i moje praxe. Díky tomu mě děti znaly a mnohem lépe se mi otevřely a výborně spolupracovaly a nestyděly se. Výzkum jsem prováděla několik měsíců, protože děti udrží pozornost krátce. Také nelze vyvodit výsledek z jednoho pozorování a diagnostikování, proto jsem tu samou diagnostiku opakovala několikrát. Zde uvádím poslední výsledek prováděné diagnostiky, protože je nejobjektivnější a nejpřesnější. Diagnostika v obou rodinách probíhala stejně, ale protože jsem s dětmi nikdy dříve v kontaktu nebyla, nejprve jsme si k sobě museli najít cestu a odbourat stud dětí.

Diagnostikovala jsem 10 dětí vzdělávaných v mateřské škole a 2 děti vzdělávané doma. Všichni jsou stejně staří, jsou jim 4 roky. Zkoušené byly ze dvou oblastí - řeč a motorika, grafomotorika, kresba. V řeči jsem se zaměřila na 4 jazykové roviny: foneticko-fonologickou, morfologicko-syntaktickou, lexikálně-sémantickou a pragmatickou. Motorické dovednosti a schopnosti jsem diagnostikovala také v několika rovinách a to: hrubá motorika, jemná motorika, grafomotorika, motorika mluvidel a motorika očních pohybů.

Diagnostiku a hodnocení jsem prováděla podle vývojových škál rozvoje motoriky a řeči uvedených Jiřinou Bednářovou a Vlastou Šmardovou v publikaci Diagnostika dítěte předškolního věku aneb co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let. (2011)

Hodnocení dětí:

- zvládá samostatně
 - po vysvětlení správně splní úkol, vykoná požadovanou činnost, popisované chování je v běžném repertoáru dítěte.
- zvládá s dopomocí

- dítě potřebuje opakované, eventuelně další vysvětlení, další nácvik; v oblasti řeči např. rozumí, správně vykoná činnost, ale nepojmenuje (pokud je v položce pojmenování součást úkolu); obecně potřebuje pomoc, větší podporu od dospělého při vykonávání úkolu, činnosti, při uplatnění v položce popsaného vzorce chování.

- nezvládá

- dítě úkol, činnost neplní ani s podporou, je nyní nad jeho možnosti; popisované chování aktuálně není v jeho repertoáru.

U dětí, kde jsem se domnívala, že úkoly zvládnou, začala jsem rovnou na úrovni jejich věku. Horní hranici úkolů jsem nechala spontánně na dětech, kam dokáží dojít a správně úkoly vyřeší.

4.10 DIAGNOSTIKA DĚTÍ VZDĚLÁVAJÍCÍCH SE V MATEŘSKÉ ŠKOLE

4.10.1 KRISTÝNA

Kristýna je velmi komunikativní dívka. Má velkou slovní zásobu a široký rozhled.

ŘEČ

- Všechny úkoly ve všech čtyřech rovinách zvládla samostatně a bez problémů. U popisu obrázku, úkol číslo 18., poznala i druh ptáků, jako jediná z diagnostikovaných. Pouze u úkolu číslo 22. sestavení dějové posloupnosti a následné popsání, nastal problém, kdy nedokázala děj postavit zprava do leva, ale řadila obrázky zleva do prava. Oční kontakt navazuje spontánně. Správně používá a vyslovuje měkké, tvrdé slabiky, tupé i ostré sykavky. Slova nekomolí, nedochází ke spodobě.

MOTORICKÉ DOVEDNOSTI

- U oblastí hrubá motorika, jemná motorika, hmatové vnímání, spontánní kresba, grafomotorické prvky i vizuomotorika pro svoji věkovou kategorii, zvládla samostatně všechny zadané úkoly. Kristýnka se nebála, byla odhodlaná, pružná a soustředěná. Dozvěděli jsme se, že ráda kreslí a vyhledává kreslení. Nemá vyhraněný předmět, který kreslí nejraději, ale nakreslí, co ji zrovna napadne. Návyky při kreslení má v pořádku. Tužku drží špetkovým úchopem, prsty jsou správně rozloženy. Postavení ruky je v

pořádku, nevyvrací nadměrně ruku v zápěstí, pohyb vychází z velkých kloubů. Ruka je uvolněná, kreslí s přiměřeným tlakem na podložku. Dodržuje plynulost tahů, linii nepřerušuje, je rovná. Lateralita oka a ruky je vyhraněná - pravá ruka a pravé oko.

Závěr:

Kristýnka zvládla všechny úkoly bez dopomoci a sama je správně vyřešila a splnila. V mnoha bodech splnila i úkoly pro starší věk správně.

4.10.2 ŠÁRKA

Šárka je velmi energická dívka, přátelská a komunikativní. Nestydí se a je to velmi silná vedoucí osobnost.

ŘEČ

- Všechny úkoly ve všech čtyřech rovinách pro svoji kategorii zvládla samostatně a bez problémů. Úkol číslo 20) pro vyšší věkovou kategorii nezvládla, ale další úkoly už jí šly lépe. Dějovou linii sestavit dokáže, pouze příběh šneka nedokázala složit, protože nevěděla význam pojmů před, vedle, za. Další úkoly zvládala opět samostatně až k bodu číslo 29), který nezvládla. Dále zvládá spíše s dopomocí nebo vůbec zatím nezvládá. Drží pozornost, nenechá se vyrušit od spolužáků. Spontánně navazuje oční kontakt a ráda bez popudu od dospělého vypráví na různá témata. Správně používá a vyslovuje měkké, tvrdé slabiky, tupé i ostré sykavky. Slova nekomolí, nedochází ke spodobě. Občas špatně vyjádří tvar množného čísla např.: *lvi - levi*

MOTORICKÉ DOVEDNOSTI

- U oblastí hrubá motorika, jemná motorika, hmatové vnímání, spontánní kresba, grafomotorické prvky i vizuomotorika, zvládla samostatně všechny zadané úkoly i spontánně došla dále. Šárka je velice pohyblivá a pružná, nebojí se skákat, ani na vyvýšené plochy, je aktivní, až hyperaktivní. Držení tužky je správné, je navozen špetkový úchop. Někdy lehce vyvrátí zápěstí, ale pohyb vychází z velkých kloubů. Kreslí s přiměřeným tlakem, neryje na podložku. Čáru vede plynule bez přerušování. Lateralita ruky a oka je vyhraněná - pravé oko i ruka.

Závěr:

Šárka zvládla dovednosti a úkoly určené svému věku bez dopomoci a dokonce i úkoly zaměřené pro vyšší věk.

4.10.3 SÁRA

Sára je drobnější, nenápadná dívka, která se málokdy projevuje nahlas. Nejeví se příliš průbojně a chvílku mi trvalo, než jsme našly společnou cestu, proto v porovnání prvních a posledních úkolů, které plnila, je velký progres. Hlavní roli zde nehrála inteligence či opožděný vývoj, ale především stud.

ŘEČ

- Lexikálně sémantickou rovinu zvládla samostatně. V morfologicko-syntaktické rovině v bodě číslo 39) občas špatně užívala minulý, přítomný a budoucí čas. V pragmatické rovině se zapojí s dětmi do konverzace, ale většinou pouze, když je jimi vyváděna. Společně s její nejlepší kamarádkou však mluví bez strachu a bez zábran nenuceně sama. Oční kontakt navazuje spontánně, i když u mě ze začátku klopila zrak a raději se dívala před sebe či sobě na ruce, po určité době, když si na mě ale zvykla, tak už nebyl problém. V artikulační dovednosti bez problému vyslovila např.: *sušená, švestka...*, ale jakmile tato dvě slova spojila, vzniklo spojení: šusená švestka. I s opravami se nedařilo odstranit toto zkomolení.

MOTORIKA

- V oblasti hrubé motoriky převládají úkoly zvládnuté samostatně, ale u bodů 5) a 10) zvládá s dopomocí, při přeskoku potřebuje oporu, je bojácná, poskoky na jedné noze nezvládá vůbec a chůzi po zvýšené ploše také pouze s dopomocí. Je velmi opatrná. V jemné motorice zvládá s dopomocí úkol číslo 15, kdy potřebuje dlouhý nácvik pro zvládnutí dovednosti. V kategorii pětiletých zatím úkol nezvládá. Hmatové vnímání zvládá také s dopomocí. Kreslení vyhledává, nejraději kreslí květiny a zvládá samostatně všechny body pro její věkovou skupinu. Grafomotorické prvky zvládá samostatně, kdy jí pouze "zuby" - úkol číslo 35 dělал problémy a zvládla ho s dopomocí, i když je určen pro vyšší věkovou kategorii. Úchop je křečovitý. Tužku drží mezi prostředníkem a prsteníkem. Zápěstí občas vyvrací. Pohyb paže nevychází z velkých kloubů. Na podložku vyvíjí větší tlak, linie je rovná, až kostrbatá. Lateralita ruky je nevyhraněná, lateralita oka je vyhraněná - pravé oko.

Závěr:

Sára je inteligentní dívka, která zvládá samostatně úkoly a dovednosti pro její věkovou hranici, ale déle trvá, než se odstraní stud a Sára předvede plný výkon. Obě oblasti zvládla dobře.

4.10.4 VANESSA

Vanessa je velmi ambiciózní dívka, která má všechno v naprostém pořádku, velmi ráda radí ostatním a když jim něco nejde, klidně to raději udělá za ně, hlavně, aby to bylo pořádně dodělané.

ŘEČ

- Všechny roviny zvládla naprosto samostatně, bez jakékoli dopomoci a dostala se spontánně až do úkolů pro 5 - 6 let. V artikulační obratnosti není sebemenší problém, výslovnost je bezchybná, vyslovování, sykavky a slabiky také bez problémů.

MOTORICKÉ DOVEDNOSTI

- Oblast hrubé motoriky zvládla samostatně. V jemné motorice dokázala splnit s dopomocí i úkol pro pětileté. Hmatové vnímání zvládla, ale číslo 19) s dopomocí. Kreslení vyhledává a nejčastěji kreslí členy rodiny, postavy. Grafomotorické prvky zvládá samostatně všechny, "zuby" s dopomocí, ale tento bod už spadá pod vyšší věkovou kategorii. Držení ruky je správné, drží špetkový úchop, v zápěstí ji nevyvrací, pohyb paže vychází z velkých kloubů. Na podložku vyvíjí přiměřený tlak. Čára je vedena plynule, bez přerušování, je rovná. Lateralita ruky a oka je vyhraněná - praváctví.

Závěr:

Vanessa je velmi nadaná, zvládá všechna zadání bez dopomoci a svými znalostmi převyšuje hranici svého věku.

4.10.5 ROMAN

Roman je velmi živý a upovídaný chlapec, který se rád zapojí do hovoru. Někdy až roztěkaný, hůře se soustředí.

ŘEČ

- Všechny roviny řeči Romanovi nedělaly problém, kromě bodu číslo 18) popis obrázku, ten splnil s dopomocí. Úkoly pro vyšší věkovou kategorii zatím nezvládá. Oční kontakt využívá spontánně. V artikulační obratnosti jsem našla problémy. Neumí vyslovit *R* a má problém s tupými sykavkami, především když slova začínají na: *Š,Ř,Č*.

MOTORIKA

- V oblasti hrubé motoriky zvládá s dopomocí úkol číslo 5), kdy přes čáru nepřeskočí s dopomocí, kterou je např. opora dospělého a úkolu číslo 9) poskoky na jedné noze, kde potřebuje také oporu židle. Oblast jemné motoriky zvládá samostatně. Hmatové vnímání u Romana bylo vyhodnoceno špatně, protože nezvládá ani jeden bod. Kresbu vyhledává, všechny body zvládl samostatně. Nejraději kreslí jablka a dopravní prostředky. V grafomotorice většinu bodů nezvládl. Úkol číslo 31) Kruh zvládl jako jediný bez dopomoci. Bod číslo 34) zvládl s dopomocí a body 32) 33) nezvládl. Špatné držení tužky, palec i ukazováček drží příliš křečovitě, tímto vytváří velký tlak na psací potřebu a prohýbá ukazováček. Vedená linie je přerušovaná a hrbolatá. Lateralita ruky i oka je vyhraněná - leváctví.

Závěr:

Roman má velké rezervy, na kterých je třeba pracovat a dohlížet na ně. Při zadání úkolu chvíli trvá, než se do něj pustí, ale umí ho splnit správně. Jedinou chybou je malá pozornost a podpora při rozvoji.

4.10.6 ROZÁRKA

Rozárka je velmi veselá a šikovná dívka. Ráda se pohybuje a zapojí se spontánně do hovoru. K dětem je kamarádká.

ŘEČ

- Všechny roviny zvládá samostatně a bez problému, v některých bodech dojde spontánně dále, než je její věková hranice. Dochází na logopedii, proto již pro ni nebyl žádný problém foneticko-fonologickou rovinu zvládnout samostatně. Ale občas problém se slovy: dědeček *x deděček*, *švestka x svestka*. Občas tedy dochází ke spodobě či komolení slov.

MOTORIKA

- Body v hrubé motorice, jemné motorice i hmatovém vnímání zvládá samostatně bez dopomoci a dokáže splnit i úkoly pro vyšší věkovou skupinu. Kreslení vyhledává a zvládá samostatně. Nejraději kreslí princezny. Grafomotorické prvky většinou zvládá. Body 31) a 34) zvládá samostatně, body 33) a 35) zvládá s dopomocí, ale bod 32) zatím nezvládá, ale je na velmi dobré cestě. Čekám, že do tří měsíců, pokud bude trénovat, spirálu zvládne samostatně. Úchop má špetkový, občas ještě hrníčkový, kdy palec drží psací potřebu, prsteníček podpírá a prostředníček s ukazováčkem jsou položeny shora. Linie je většinou nepřerušovaná a rovná. Lateralita ruky je nevyhraněná a lateralita oka je vyhraněná - praváctví.

Závěr:

Rozárka je velmi nadaná a s větší péčí a dohledem rodičů by se zlepšila ve výslovnosti i motorice, kde ale vůbec není pozadu a dělá pokroky.

4.10.7 ŠIMON

Šimon je tichý chlapec. Do aktivit ve třídě se zapojuje, většinou však pouze s chlapci a svým nejlepším kamarádem Romanem. Hovor s vámi zahájí na váš podnět, ale konverzuje nenuceně a dobře.

ŘEČ

- První jazykovou rovinu ve většině bodů zvládl samostatně. Body 14) a 19) zvládl s dopomocí. Druhou i třetí rovinu zvládl také samostatně a bez problémů a ještě sám spontánně dokázal dojít až nad svoji věkovou hranici. Oční kontakt navazuje spontánně. Výslovnost a artikulační obratnost je bezchybná.

MOTORIKA

- V hrubé motorice zvládá samostatně všechny body. V jemné motorice zvládá samostatně vše, kromě bodu 14) stříhání, to nezvládá. Taktilní percepci zvládá s dopomocí. Spontánní kresbu nevyhledává, body ale zvládá samostatně. Nejčastěji kreslí auta. V grafomotorických prvcích zvládá samostatně body 31) 33) a 34). Body 32) a 35) nezvládá. Držení tužky je správné, je navozen špetkový úchop. Ruku nadměrně nevyvrací,

na podložku vyvíjí přiměřený tlak. Čára je vedena plynule. Vizuomotoriku také zvládá samostatně. Lateralita ruky je nevyhraněná, lateralita oka je vyhraněná - praváctví.

Závěr:

Šimon diagnostické úkoly zvládl hlavně samostatně. V grafomotorice jsem u něj našla slabiny, ale pokud bude trénovat, tak je vylepší.

4.10.8 PETR

Petr je velmi klidný a tichý chlapec. Často si hraje sám nebo s kluky staví dálnice a silnice pro svá auta.

ŘEČ

- V první rovině zvládl samostatně body číslo 15), 16) a 17), další body 14), 18) a 19) zvládl s dopomocí. Druhou rovinu zvládá samostatně a bez problémů. V pragmatické rovině zvládá s dopomocí bod 46), bod 47) nezvládá zatím vůbec a bod 48) zvládá samostatně. Oční kontakt navazuje, když je vybídnut. V oblasti foneticko-fonologické rovině má Petr potíže, protože špatně vyslovuje ostré sykavky.: S, Z ,C. Dochází na logopedii.

MOTORIKA

- V hrubé motorice zvládá Petr všechny body samostatně, kromě bodů 9) a 10), ty zvládá s dopomocí. Kde vyhledává oporu židle či dospělého. Jemnou motoriku zvládá samostatně. Hmatovou percepci v bodech číslo 18) zvládá s dopomocí a 19) nezvládá. Kreslení vyhledává a zvládá samostatně. Nejraději kreslí auta. V grafomotorických prvcích body 31) a 34) zvládá samostatně, bod 33) zvládá s dopomocí a bod 32) nezvládá. Petr má špatný úchop - "protažená hrstička". Prsty jsou oproti správnému držení protaženy, psací potřebu podpírá prsteníček. Na podložku neryje ani netlačí. Linie je vedena nepřerušovaně. Lateralita ruky je nevyhraněná, lateralita oka je leváctví.

Závěr:

Petr je průměrné dítě, které přiměřeně zvládá dovednosti svému věku. Větší problémy jsem objevila v oblasti řeči, než motoriky, ale Petr dochází na logopedii, takže se zlepšuje každým týdnem.

4.10.9 TEREZA

Tereza je velmi komunikativní a asertivní dívka. Snaží se poradit dobře i ostatním dětem ve třídě, je společenská a veselá.

ŘEČ

- první rovinu zvládá samostatně až na bod 19), ten zvládla s dopomocí. Následující dvě roviny zvládá samostatně a všechny body jsou bez problému. Oční kontakt navazuje spontánně. Výslovnost a artikulace je bezproblémová. Pouze někdy dochází ke zkomolení slova, ale to je v důsledku velké snahy toho najednou říci co nejvíce.

MOTORIKA

- Hrubou motoriku zvládá samostatně, až na bod 9), kdy potřebuje oporu, např. opěrátko židle. Jemnou motoriku také zvládá samostatně. Hmatové vnímání zvládá samostatně s dopomocí. Kreslení vyhledává a co se týče spontánní kresby, tak zvládá vše samostatně. Nejčastěji kreslí princezny a dívky. Grafomotorické prvky převážně zvládá samostatně, pouze u bodu 32) byla potřeba dopomoc. Držení tužky je správné, úchop je špetkový. Zápěstí nevyvrací, pohyb paže vychází z velkých kloubů. Tahy jsou vedeny rovně, čára je nepřerušovaná. Vizuomotoriku zvládá samostatně. Lateralita oka i ruky je vyhraněná - praváctví.

Závěr:

Tereza zvládá většinu bodů samostatně, málokdy s dopomocí. Ani jednou se nestalo, že by nějaký bod nezvládla.

4.10.10 PETRA

Petra je živá a komunikativní dívka. Občas je ale trochu roztržitá a samotářská. Ráda se zapojí do aktivit a pomáhá při nich mladším kamarádům.

ŘEČ

- První rovinu zvládá samostatně až na bod 18) kdy obrázek popisuje s mou slovní dopomocí. Druhou a třetí rovinu zvládá samostatně. Oční kontakt navazuje samostatně.

Výslovnost a artikulační obratnost je v pořádku. Nemá problém se sykavkami, ani nekomolí slova apod.

MOTORIKA

- V hrubé motorice u Petry převažují body zvládnuté samostatně, body 5), 9) a 10) však zvládla s dopomocí. V jemné motorice zvládla samostatně 13) i 14), ale 15) zvládla s dopomocí a spoustu názorných ukázek. Body v hmatovém vnímání zvládla samostatně s dopomocí. Kreslení vyhledává, zvládá správně a samostatně. Nejčastěji kreslí koně. V grafomotorických prvcích vše zvládla samostatně, pouze u bodu 32) - spirály, s dopomocí. Držení ruky je správné, je navozen špetkový úchop. Ruku nadměrně nevyvrací v zápěstí a pohyb paže vychází z velkých kloubů. Na podložku kreslí přiměřeným tlakem. Čára je vedena plynule a rovně. Vizuomotoriku zvládá samostatně. Lateralita oka a ruky je překřížená, ruka - leváctví, oko - praváctví.

Závěr:

Diagnostika Petry dopadla pozitivně, většinu bodů zvládla samostatně, ani jednou se nestalo, že by nějaký bod nezvládla.

4.11 DIAGNOSTIKA DĚTÍ VZDĚLÁVAJÍCÍCH SE DOMA

4.11.1 FRANTIŠEK

František je energické dítě, na vysoké úrovni samostatnosti. Je velice komunikativní a nestydí se. Má velice bujnou fantazii. Snadno ztrácí pozornost.

ŘEČ

- V první rovině lexikálně-sémantické zvládl pro svoji věkovou kategorii všechny body samostatně. Spontánně se dostal až k bodu 26), který zvládl s dopomocí. V tomto rozsahu jediný bod, který nezvládl je 22) - sestavení dějové posloupnosti. Z důvodu neznalosti dítěte jsem u druhé roviny morfologicko-syntaktické začala už u bodu 34), což je ještě věková kategorie tří let. Tuto rovinu však František opět zvládl naprosto samostatně a dokázal dojít opět dále do vyšších bodů, konkrétně do bodu 42), kde poznal nesprávné utvoření vět. V pragmatické rovině samostatně zvládl všechny body a opět splňuje i několik bodů z další věkové úrovně. Oční kontakt navazuje spontánně. Foneticko-

fonologickou rovinu splňuje. Výslovnost je správná, nekomolí slova, ani nedochází ke spodobnění slov.

MOTORIKA

- V hrubé motorice jsem opět začala u nižšího věku a většinu bodů František zvládá samostatně, až na body 6) a 9). Tyto dva body zvládá s dopomocí, kdy nestřídá ještě pokaždé pravou a levou nohu při chůzi ze schodů a u poskoků na jedné noze ještě potřebuje oporu. V jemné motorice zvládá samostatně 13) i 14). Bod 15) s dopomocí a 16) napřed nezvládal vůbec, ale po nacvičování začal zvládat i samostatně. Taktilní percepci zvládl s dopomocí, kdy jsem musela držet silou šátek a igelitku, aby se nepodíval, na jaký předmět sahá a jaké další taška ještě obsahuje. Poznal většinu předmětů. Kresbu nevyhledává, všechny body, kromě 26), zvládl samostatně. Bod 26) s dopomocí. Nejčastěji kreslí ryby a zvířata. V grafomotorice je František slabší, protože samostatně zvládl pouze kruh - 31). Bod 32) a 33) nezvládl vůbec a bod 34) pouze s dopomocí. Při držení psací potřeby je navozen špetkový úchop, ale ruka je velmi nízko, skoro se dotýká tuhy. Na podložku je vyvinut větší tlak. Ruka je strnulá, znemožňuje tak plynulost tahů. Vizuomotoriku zvládá samostatně v bodě 44) a v bodě 45 ji zvládá s dopomocí. Lateralita oka a ruky je vyhraněná - praváctví.

Závěr:

Řečový projev Františka je velmi jistý a bezproblémový. Dobře se vyjadřuje, má velkou slovní zásobu a dokáže dobře popsat situaci i věc. Hrubá motorika a jemná jsou v pořádku. Nejhůře dopadla grafomotorika. Je vidět, že František velmi málo kreslí a netrénuje velké klouby. Celkově však je na výborné úrovni.

4.11.2 PATRIK

Patrik je veselý chlapec, kterému nějaký čas sice trvá, než se úplně otevře, ale spolupráce s ním byla zajímavá a klidná. Rád se dozvídá nové informace a ptá se často i na věci, které zajímají spíše starší děti. Je velice zvědavý.

ŘEČ

- V první rovině splnil většinu bodů samostatně, pouze body 18) a 19) zvládl s dopomocí, kde se cítil nejistý. Dokázal spontánně dojít v bodech i dále, kde jsou úkoly pro starší děti,

některé splnil s dopomocí, u některých ji nepotřeboval a splnil samostatně. Ve druhé rovině zvládl vše samostatně a opět se dostal do úrovně vyššího věku, stejně tak zvládá i pragmatickou rovinu. Oční kontakt navazuje spontánně. Výslovnost má perfektní, nelze najít chyby.

MOTORIKA

- Opět jsem začínala v menší věkové kategorii, ale Patrik zvládá i body pro starší věk. V hrubé motorice pouze bod 6) a 10) zvládá s dopomocí a 9) zatím nezvládá. Jemnou motoriku zvládá samostatně. Hmatovou percepci zvládá samostatně v bodě 18), bod 19) zvládá s dopomocí. Kreslení vyhledává a body pro spontánní kresbu splňuje samostatně. Grafomotorické prvky 31) a 34) zvládá samostatně, 33) zvládá s dopomocí a 32) nezvládá. Úchop je navozen špetkový, tužku drží nízko u tuhy, stejně jako František. Mírně vyvrací zápěstí a vyvíjí jemný tlak na podložku. Linie je poměrně rovná, ale občas přerušovaná. Vizuomotoriku zvládá samostatně. Lateralita ruky není vyhraněná, ale lateralita oka ano - praváctví.

Závěr:

Patrik si vede velmi dobře a jeho dovednosti jsou na správné úrovni, dovoluji si i říci, že v určitých oblastech i nadprůměrné.

4.12 ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI

V praktické části jsem se zabývala diagnostikou čtyřletých dětí, které jsou vzdělávané doma a v mateřské škole. Diagnostiku jsem prováděla dle platných diagnostických škál a poté provedla komparaci výsledků. Z výsledků vyplynulo, že se úroveň dovedností dětí neliší a jsou na stejné úrovni.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zmapovat motivaci rodičů k domácímu vzdělávání v předškolním věku a srovnat na základě pedagogického výzkumu schopnosti a dovednosti dětí ve věku 4 let vzdělávaných doma s dětmi vzdělávaných v MŠ. Domácí vzdělávání bylo přijato dotazovanými rodinami až po určité zkušenosti a praxi se školským systémem a prostředím. Rodinám nevyhovoval vliv školního zařízení na jejich děti. Některé rodiny měly problém s osobností pedagoga a s jeho přístupem. Z výzkumu je patrné, že každá rodina, co se pro tento styl edukace uchýlila a učí své děti doma, posílala nejprve alespoň jedno dítě do mateřské a základní školy. Škola nenaplnila očekávání rodin, jak u zdravých dětí, tak ani u dětí postižených ADHD.

Protože jsem došla k závěru, že mezi dovednostmi dětí vzdělávajících se v mateřské škole a doma není žádný rozdíl a splňují úroveň, která je žádoucí pro jejich věk, zaměřila jsem se na jeden důležitý zápor, který se netýká pouze mateřských škol, ale i škol základních a vyšších. Z výše uvedených záporů institucionálního vzdělávání bych doporučila se zaměřit především na pohyb, který opravdu dětem ve školách chybí. Dle mého názoru by se více zlepšila nejen pozornost žáků, ale i lepší držení těla, větší aktivita žáků v hodinách apod. Z tohoto důvodu bych převzala tuto část z DV, kde je pohybu dostatek a předala institucionálnímu vzdělávání.

Dle mého názoru by se na tuto bakalářskou práci dalo navázat, například pokud by se nepovinná předškolní docházka stala povinnou. K letošnímu roku se o tomto novém zákonu hovoří a je velice pravděpodobné, že tento zákon bude vydán v nejbližších letech.

V průběhu šetření se změnilo složení respondentů a z tohoto důvodu si uvědomuji, že téma práce nebylo zcela naplněno.

RESUMÉ

Bakalářská práce se zabývá diagnostikou předškolních dětí v domácím vzdělávání. V práci porovnávám výsledky řečových a motorických dovedností čtyřletých dětí, které jsou vzdělávané doma a v mateřské škole. V první části jsou vymezené pojmy domácí vzdělávání, Montessori a Waldorfská pedagogika, školní zralost a připravenost, pedagogická diagnostika a její metody. V druhé části se zabývám výzkumem konkrétních dovedností, znalostí předškolních dětí a motivací rodičů.

Klíčová slova: Domácí vzdělávání, Institucionální vzdělávání, Předškolní věk, Pedagogická diagnostika, Výzkumné metody, Montessori, Waldorf

Resume

The bachelor thesis deals with preschool children in home schooling. I compare the results of speech and motor skills of four years old children who are educated at home and in kindergarten in my work. In the first part are defined ideas of home schooling, Montessori and Waldorf pedagogy, school maturity and readiness, pedagogical diagnostics with methods. In the second part I deal with the research of specific skills, knowledge of preschool children and motivation of parents.

Key words: Home schooling, Institutional education, Preschool age, Pedagogical diagnostics, Research methods, Montessori, Waldorf

SEZNAM LITERATURY

- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Vyd. 1. Ilustrace Richard Šmarda. Brno: ComputerPress, 2007, iv, 212 s. Dětská naučná edice. ISBN 9788025118290.
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina. *Mezi námi pastelkami: grafomotorická cvičení a rozvoj kresby pro děti od 3 do 5 let - 1. díl*. Vyd. 1. Ilustrace Richard Šmarda. Brno: Computer Press, 2005, 64 s. Dětská naučná edice. ISBN 978-80-251-0809-3.
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a ŠMARDOVÁ, Vlasta. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Vyd. 1. Brno: ComputerPress, 2010, iii, 100 s. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-251-2569-4.
- Diagnostika školní zralosti*. Praha: Raabe, c2012, [132] s. v různém stránkování. Školní zralost. ISBN 978-80-87553-52-7.
- DITTRICH, Pavel. *Pedagogicko-psychologická diagnostika*. Jinočany: H & H, 1992. ISBN 8085467690.
- GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Překlad Vladimír Jůva, Vendula Hlavatá. Brno: Paido, 2010, 261 s. ISBN 9788073151850.
- GRECMANOVÁ, Helena a URBANOVSKÁ, Eva. *Waldorfská škola*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 1996, 145 s. ISBN 80-85783-09-6.
- HLADÍKOVÁ, Markéta. *Specifika třídního klimatu na waldorfské škole*. Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Jan Mareš, Ph..D.
- HUBLOVÁ, Pavlína. RVP Metodický portál. *Metodický portál RVP*. [online]. 15.3.2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/l/Individuální_vzdělávání
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogické diagnostiky*. Olomouc, PedFUP 1988.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: GradaPublishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- KASPER, Tomáš a KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 224 s. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024724294.
- LUDWIG, Harald. *Vychováváme a vzděláváme s Marií Montessoriovou: (praxe reformě pedagogické koncepce)*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2000, 131 s. ISBN 80-7194-266-9.
- MALINA, Jaroslav. *Antropologický slovník, aneb Co by mohl o člověku vědět každý člověk: (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění)*. Ilustrace Vladimír Renčín. Brno: CERM akademické nakladatelství, 2009, 303 s. ISBN 978-80-7204-560-0.

MERTIN, Václav a KREJČOVÁ, Lenka. *Metody a postupy poznávání žáka: pedagogická diagnostika*. Vyd. 1. Praha: WoltersKluwer Česká republika, 2012, 343 s. ISBN 9788073576790.

MONTESORI, Marie. *Objevování dítěte*. Praha: SPS, 2001. ISBN 80-86-189-5.

MŠMT ČR. © 2013 – 2015 MŠMT. [online]. 13. 2. 2015 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/individualni-vzdelavani>.

POKORNÁ, Věra. *Šimonovy pracovní listy: předlohy pro kopírování*. Vyd. 1. Ilustrace Dagmar Košková. Praha: Portál, 1998, 1 sv. ISBN 80-7178-225-4.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha 8: Portál, 1995. ISBN 8071780294.

ŠTANCLOVÁ, Eva. *Šimonovy pracovní listy: pro děti od 4 do 7 let*. Vyd. 1. Ilustrace Renáta Frančíková. Praha: Portál, 2009, [64] s. ISBN 9788073675172.

ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje pro prevenci, nápravu a integraci]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 207 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-544-x.

5 SEZNAM PŘÍLOH

Diagnostické archy - motorické a řečové dovednosti.

1. Kristýna

2. Šárka

3. Sára

4. Vanessa

5. Roman

6. Rozárka

7. Šimon

8. Petr

9. Tereza

10. Petra

11. František

12. Patrik

Vzory pracovních listů

13. Řeč

14. Grafomotorika

Příloha č. 1

Kristýna

Motorické dovednosti

	Hrubá motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Skok sounož	3			
2	Překročí nízkou překážku	3			
3	Chůze po schodech nahoru – střídá nohy	3			
4	Stoj se zavřenýma očima	3,5			✓
5	Přeskok přes čáru	3,5–4			✓
6	Chůze po schodech dolů – střídá nohy	4			✓
7	Přejde po čáře	4–5			✓
8	Stoj na špičkách s otevřenýma očima	4–5			✓
9	Poskoky na jedné noze	4–5			✓
10	Chůze po mírně zvýšené ploše	4–5			
11	Přejde přes kladinu	5			
12	Přeskočí snožmo nízkou překážku	6			

	Jemná motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
13	Manipulace s drobnými předměty (navlékání korálků, zasouvání kolíčků do otvorů...)	3–4			✓
14	Stříhání	4			✓
15	Otevírání dlaně postupně po jednom prstu	4			✓
16	Dotkne se bříškem každého prstu na ruce bříška palce	5			✓
17	Další činnosti:				

	Hmatové vnímání (taktilní percepce)	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
18	Pozná hmatem výrazně odlišné hračky	4			✓
19	Pozná hmatem zvířátka (vel. 10 cm)	4–5			✓
20	Rozliší různé povrchy, materiály	5			
21	Pozná hmatem geometrické tvary	5–6			

	Spontánní kresba	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
22	Kreslení nevyhledává	4			VYHLEDÁVÁ
23	Čáranice	2			✓
24	Pojmenování čáranice	2,5-3,5			✓
25	Hlavonožec	3-4			✓
26	Postava (hlava, trup, končetiny)	4-5			✓
27	Přibývající detaily:	5-6			✓
28	Různorodost námětů, nejčastěji kreslí: TO, CO JI NAPADNE				✓

	Grafomotorické prvky	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
29	Čára svislá	3			
30	Čára vodorovná	3			
31	Kruh	3-3,5			✓
32	Spirála	4-4,5			✓
33	Vlnovka	4-5			✓
34	Šikmá čára	4-5			✓
35	„Zuby“	5,5			✓
36	Horní smyčka	5,5			
37	Spodní smyčka	5,5-6			
38	Horní oblouk s vratným tahem	6			
39	Spodní oblouk s vratným tahem	6			

	Návyky při kreslení	
40	Držení tužky	ČETKOVÝ GRIP
41	Postavení ruky	SPRÁVNĚ, ZOHYB PRŮKAMÍ A VELKÝCH KLAVÍŮ PŮZE
42	Uvolnění ruky, tlak na podložku	UVOLNĚNÁ RUKA, PŘÍMĚŘENÝ TLAK
43	Plynulost tahů	LINIE ŽIVNÁ, NEPŘERUŠOVANÁ

	Vizuomotorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Čára mezi dvěma liniemi (dráhy)	4			✓
45	Jedna linie (rozcvičovací cviky)	4,5-5			✓
46	Překreslí obrázek podle předlohy	6			

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání korálků	✓		
48	Zasouvání kostek do otvorů	✓		
49	Skládání mozaiky z korálků, či hříbečků	✓		
50	Roztáčení káči	✓		
51	Zvonění zvonečkem	✓		
52	Gumování	✓		
53	Hod míčem	✓		
54	Kutálení míče, trefování kuželek	✓		
55	Šroubování uzávěrů lahví	✓		
56	Šroubování matic	✓		
57	Zatloukání kladívkem	✓		
58	Hra s pískem – používání lopatky	✓		
59	Zvedání kbelíčku s pískem	✓		
60	Stříhání	✓		

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu	✓		
62	Dívání se do lahvičky	✓		
63	Dívání se do klíčové dírky	✓		

	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4		P
65	Oka	4		P

Řeč

	Lexikálně-sémantická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Pojmenuje běžné věci na obrázku	3			
2	Ukáže obrázek věci podle použití	3			
3	Ukáže na obrázku činnost	3			
4	Chápe pojmy „já, moje“	3			
5	Správně používá slova „ano, ne“	3			
6	Odpovídá na otázky „Co děláš?“ „Kde?“	3			
7	Má zájem o obrázkové knížky, příběhy	3			
8	Ukáže obrázek podle podstatného znaku	3-3,5			
9	Klade otázky „Proč?“ „Kdy?“	3-3,5			
10	Řekne, co je na obrázku	3-3,5			
11	Reprodukuje jednoduchou říkanku	3-3,5			
12	Chápe jednoduché protiklady	3,5			
13	Identifikuje věci podle společných podstatných znaků	3,5			
14	Zařazuje různé obrázky pod nadřazené pojmy	4			✓
15	Ukáže obrázek podle aktuální situace	4			✓
16	Vysvětlí, na co máme oči, knihy, auta...	4			✓
17	Poslouchá pohádky, chápe děj	4			✓
18	Spontánně vypráví podle obrázku	4			✓
19	Doplní protiklady s názorem	4			✓
20	Definuje význam pojmů	5			✓
21	Chápe jednoduché vtipy a hádanky	5			✓
22	Sestaví dějovou posloupnost a popíše ji	5		✓	
23	Pojmenuje, co dělá určitá profese	5			✓
24	Přihradí, co k sobě patří a vysvětlí to	5			✓
25	Umí zpaměti kratší texty	5-6			✓
26	Tvoří nadřazené pojmy	5-6			
27	Tvoří protiklady (antonyma)	5-6			
28	Tvoří slova podobného významu (synonyma)	5,5-6			
29	Poznává a vymyslí slova stejného zvuku, ale různého významu (homonyma)	5,5-6			
30	Poznává a pojmenuje nesmysl na obrázku	5,5-6			
31	Správně posoudí pravdivost či nepravdivost tvrzení	5,5-6			
32	Interpretuje pohádky, příběhy bez obrázkového doprovodu	5,5-6			
33	Chápe a ve správném pořadí realizuje i poměrně dlouhé a komplikovanější pokyny	5,5-6			

	Morfologicko-syntaktická rovina	věk	nezládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
34	Mluví ve větách, k podstatným jménům a slovesům postupně přidává přídavná jména, zájmena atd.	3			
35	Rozlišuje mezi jednotným a množným číslem	3			
36	Skloňuje	3			
37	Tvoří souvětí souřadná	3			
38	Tvoří souvětí podřadná	3,5-4			✓
39	Užívá čas minulý, přítomný, budoucí	4-5			✓
40	Užívá všechny druhy slov	4-5			✓
41	Mluví gramaticky správně	4-5			✓
42	Poznává nesprávně utvořenou větu	5-6			✓
43	Do příběhu doplní slovo ve správném tvaru	5-6			

	Pragmatická rovina	věk	nezládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Upřednostňuje verbální formu komunikace, pomocí řeči dosahuje cíle	3			
45	Řekne svoje jméno, jména sourozenců, kamarádů	3-3,5			
46	Mluví nenuceně, pokouší se o krátkou konverzaci	3,5-4			✓
47	Spontánně informuje o zážitcích, pocitech, přáních	4			✓
48	Předá krátký vzkaz	4			✓
49	Řečový projev po obsahové i formální stránce odpovídá kritériím běžné konverzace	5-6			✓
50	Aktivně a spontánně navazuje řečový kontakt s dětmi i dospělými	5-6			✓
51	Dodržuje pravidla konverzace a společenského kontaktu	5-6			✓
52	Dokáže zformulovat otázku, adekvátně odpovědět na otázku (samostatně a smysluplně)	5-6			✓
53	Smysluplně vyjádří myšlenku, nápad, mínění, popíše situaci, událost, vyjádří svoje pocity, prožitky...	5-6			✓
54	Řekne svoje jméno a příjmení, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitele, svoji adresu	5-6			✓

	Prvky neverbální komunikace	věk	nezládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
55	Oční kontakt	3-4			
		4-5			✓
		5-6			

	Foneticko-fonologická rovina	věk	nezládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
56	Výslovnost	3-4			
		4-5			✓
		5-6			
57	Artikulační obratnost	3-4			
		4-5			✓
		5-6			

PŘÍLOHA Č. 2

Šárka

Motorické dovednosti

	Hrubá motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Skok sounož	3			
2	Překročí nízkou překážku	3			
3	Chůze po schodech nahoru – střídá nohy	3			
4	Stoj se zavřenýma očima	3,5			
5	Přeskok přes čáru	3,5–4			
6	Chůze po schodech dolů – střídá nohy	4			✓
7	Přejde po čáře	4–5			✓
8	Stoj na špičkách s otevřenýma očima	4–5			✓
9	Poskoky na jedné noze	4–5			✓
10	Chůze po mírně zvýšené ploše	4–5			✓
11	Přejde přes kladinu	5			
12	Přeskočí snožmo nízkou překážku	6			

	Jemná motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
13	Manipulace s drobnými předměty (navlékání korálek, zasouvání kalíčků do otvorů...)	3–4			✓
14	Stříhání	4			✓
15	Otevírání dlaně postupně po jednom prstu	4			✓
16	Dotkne se bříškem každého prstu na ruce bříška palce	5			✓
17	Další činnosti:				

	Hmatové vnímání (taktilní percepce)	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
18	Pozná hmatem výrazně odlišné hračky	4			✓
19	Pozná hmatem zvířátka (vel. 10 cm)	4–5		✓	
20	Rozliší různé povrchy, materiály	5			
21	Pozná hmatem geometrické tvary	5–6			

	Spontánní kresba	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
22	Kreslení nevyhledává	4			VYHLEDÁVA
23	Čáranice	2			✓
24	Pojmenování čáranice	2,5-3,5			✓
25	Hlavonožec	3-4			✓
26	Postava (hlava, trup, končetiny)	4-5			✓
27	Přibývající detaily:	5-6			✓
28	Různorodost námětů, nejčastěji kreslí: <i>květiny, postavy</i>				✓

	Grafomotorické prvky	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
29	Čára svislá	3			
30	Čára vodorovná	3			
31	Kruh	3-3,5			✓
32	Spirála	4-4,5			✓
33	Vlnovka	4-5			✓
34	Šikmá čára	4-5			✓
35	„Zuby“	5,5			✓
36	Horní smyčka	5,5			✓
37	Spodní smyčka	5,5-6			✓
38	Horní oblouk s vratným tahem	6			
39	Spodní oblouk s vratným tahem	6			

	Návyky při kreslení	
40	Držení tužky	SPRÁVNÝ ÚCHOP
41	Postavení ruky	OBECNÉ UMÍSTĚNÍ RUKY A VELKÝCH KLBOBÍ
42	Uvolnění ruky, tlak na podložku	PRÍMĚRNÝ TLAK NA PODLOŽKU
43	Plynulost tahů	LINIE JEK PŘEDVŠAKNÍ, PLYNULÁ

	Vizuomotorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Čára mezi dvěma liniemi (dráhy)	4			✓
45	Jedna linie (rozcvičovací cviky)	4,5-5			✓
46	Překreslí obrázek podle předlohy	6			

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání korálků	✓		
48	Zasouvání kostek do otvorů	✓		
49	Skládání mozaiky z korálků, či hříbečků	✓		
50	Roztáčení káči	✓		
51	Zvonění zvonečkem	✓		
52	Gumování	✓		
53	Hod míčem	✓		
54	Kutálení míče, trefování kuželek	✓		
55	Šroubování uzávěrů lahví	✓		
56	Šroubování matičky	✓		
57	Zatloukání kladívkem	✓		
58	Hra s pískem – používání lopatky	✓		
59	Zvedání kbelíčku s pískem	✓		
60	Stříhání	✓		

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu	✓		
62	Dívání se do lahvičky	✓		
63	Dívání se do klíčové dírky	✓		

	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4		?
65	Oka	4		?

Řeč

	Lexikálně–sémantická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Pojmenuje běžné věci na obrázku	3			
2	Ukáže obrázek věci podle použití	3			
3	Ukáže na obrázku činnost	3			
4	Chápe pojmy „já, moje“	3			
5	Správně používá slova „ano, ne“	3			
6	Odpovídá na otázky „Co děláš?“ „Kde?“	3			
7	Má zájem o obrázkové knížky, příběhy	3			
8	Ukáže obrázek podle podstatného znaku	3–3,5			
9	Klade otázky „Proč?“ „Kdy?“	3–3,5			
10	Řekne, co je na obrázku	3–3,5			
11	Reprodukuje jednoduchou říkanku	3–3,5			
12	Chápe jednoduché protiklady	3,5			
13	Identifikuje věci podle společných podstatných znaků	3,5			
14	Zařazuje různé obrázky pod nadřazené pojmy	4			✓
15	Ukáže obrázek podle aktuální situace	4			✓
16	Vysvětlí, na co máme oči, knihy, auta...	4			✓
17	Poslouchá pohádky, chápe děj	4			✓
18	Spontánně vypráví podle obrázku	4			✓
19	Doplní protiklady s názorem	4			✓
20	Definuje význam pojmů	5	✓		
21	Chápe jednoduché vtipy a hádanky	5			✓
22	Sestaví dějovou posloupnost a popíše ji	5			✓
23	Pojmenuje, co dělá určitá profese	5			✓
24	Přiřadí, co k sobě patří a vysvětlí to	5			✓
25	Umí zpaměti kratší texty	5–6			✓
26	Tvoří nadřazené pojmy	5–6			✓
27	Tvoří protiklady (antonyma)	5–6			✓
28	Tvoří slova podobného významu (synonyma)	5,5–6			✓
29	Pozná a vymyslí slova stejného zvuku, ale různého významu (homonyma)	5,5–6	✓		
30	Pozná a pojmenuje nesmysl na obrázku	5,5–6			✓
31	Správně posoudí pravdivost či nepravdivost tvrzení	5,5–6			✓
32	Interpretuje pohádky, příběhy bez obrázkového doprovodu	5,5–6		✓	
33	Chápe a ve správném pořadí realizuje i poměrně dlouhé a komplikovanější pokyny	5,5–6		✓	

Příloha č. 3

Sára

Motorické dovednosti

	Hrubá motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Skok sounož	3			
2	Překročí nízkou překážku	3			
3	Chůze po schodech nahoru – střídá nohy	3			
4	Stoj se zavřenýma očima	3,5			✓
5	Přeskok přes čáru	3,5–4		✓	
6	Chůze po schodech dolů – střídá nohy	4			✓
7	Přejde po čáře	4–5			✓
8	Stoj na špičkách s otevřenýma očima	4–5			✓
9	Poskoky na jedné noze	4–5	✓		
10	Chůze po mírně zvýšené ploše	4–5		✓	
11	Přejde přes kladinu	5			
12	Přeskočí snožmo nízkou překážku	6			

	Jemná motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
13	Manipulace s drobnými předměty (navlékání korálků, zasouvání kolíčků do otvorů...)	3–4			✓
14	Stříhání	4			✓
15	Otevírání dlaně postupně po jednom prstu	4		✓	
16	Dotkne se bříškem každého prstu na ruce bříška palce	5	✓		
17	Další činnosti:				

	Hmatové vnímání (taktilní percepce)	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
18	Pozná hmatem výrazně odlišné hračky	4		✓	
19	Pozná hmatem zvířátka (vel. 10 cm)	4–5		✓	
20	Rozliší různé povrchy, materiály	5			
21	Pozná hmatem geometrické tvary	5–6			

	Spontánní kresba	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
22	Kreslení nevyhledává	4			VYHLEDÁVÁ
23	Čáranice	2			
24	Pojmenování čáranice	2,5-3,5			✓
25	Hlavonožec	3-4			✓
26	Postava (hlava, trup, končetiny)	4-5			✓
27	Přibývající detaily:	5-6			
28	Různorodost námětů, nejčastěji kreslí: KVIETINY				

	Grafomotorické prvky	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
29	Čára svislá	3			
30	Čára vodorovná	3			
31	Kruh	3-3,5			✓
32	Spirála	4-4,5			✓
33	Vlnovka	4-5			✓
34	Šikmá čára	4-5			✓
35	„Zuby“	5,5		✓	
36	Horní smyčka	5,5			
37	Spodní smyčka	5,5-6			
38	Horní oblouk s vratným tahem	6			
39	Spodní oblouk s vratným tahem	6			

	Návyky při kreslení	
40	Držení tužky	TUŽKA JE MEZI PROSTŘEDNÍM A PRSTĚNÍM
41	Postavení ruky	VRCHAS VYHODI ZÁMĚRŮ
42	Uvolnění ruky, tlak na podložku	KLADÍ NEVYPRA, NEJSEM UVOLNĚNÝ VELKÉ KLADÍ
43	Plynulost tahů	LINIE PRVÁ, AŽ VOSTROVATEL

	Vizuomotorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Čára mezi dvěma liniemi (dráhy)	4			✓
45	Jedna linie (rozcvičovací cviky)	4,5-5			✓
46	Překreslí obrázek podle předlohy	6			

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání korálek	✓		
48	Zasouvání kostek do otvorů	✓		
49	Skládání mozaiky z korálek, či hříbečků	✓		
50	Roztáčení káči	✓		
51	Zvonění zvonečkem	✓		
52	Gumování	✓		
53	Hod míčem			✓
54	Kutálení míče, trefování kuželek			✓
55	Šroubování uzávěrů lahví	✓		
56	Šroubování matičky	✓		
57	Zatloukání kladívkem	✓		
58	Hra s pískem – používání lopatky			✓
59	Zvedání kbelíčku s pískem			✓
60	Stříhání	✓		

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu	✓		
62	Dívání se do lahvičky	✓		
63	Dívání se do klíčové dírky	✓		

	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4	✓	
65	Oka	4		P

Řeč

	Lexikálně-sémantická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Pojmenuje běžné věci na obrázku	3			
2	Ukáže obrázek věci podle použití	3			
3	Ukáže na obrázku činnost	3			
4	Chápe pojmy „já, moje“	3			
5	Správně používá slova „ano, ne“	3			
6	Odpovídá na otázky „Co děláš?“ „Kde?“	3			
7	Má zájem o obrázkové knížky, příběhy	3			
8	Ukáže obrázek podle podstatného znaku	3-3,5			
9	Kládé otázky „Proč?“ „Kdy?“	3-3,5			
10	Řekne, co je na obrázku	3-3,5			
11	Reprodukuje jednoduchou říkanku	3-3,5			
12	Chápe jednoduché protiklady	3,5			
13	Identifikuje věci podle společných podstatných znaků	3,5			
14	Zařazuje různé obrázky pod nadřazené pojmy	4			✓
15	Ukáže obrázek podle aktuální situace	4			✓
16	Vysvětlí, na co máme oči, knihy, auta...	4			✓
17	Poslouchá pohádky, chápe děj	4			✓
18	Spontánně vypráví podle obrázku	4			✓
19	Doplní protiklady s názorem	4			✓
20	Definuje význam pojmu	5			✓
21	Chápe jednoduché vtipy a hádanky	5		✓	
22	Sestaví dějovou posloupnost a popíše ji	5	✓		
23	Pojmenuje, co dělá určitá profese	5			
24	Přičítá, co k sobě patří a vysvětlí to	5			
25	Umí z paměti kratší texty	5-6			
26	Tvoří nadřazené pojmy	5-6			
27	Tvoří protiklady (antonyma)	5-6			
28	Tvoří slova podobného významu (synonyma)	5,5-6			
29	Poznává a vymyslí slova stejného zvuku, ale různého významu (homonyma)	5,5-6			
30	Poznává a pojmenuje nesmysl na obrázku	5,5-6			
31	Správně posoudí pravdivost či nepravdivost tvrzení	5,5-6			
32	Interpretuje pohádky, příběhy bez obrázkového doprovodu	5,5-6			
33	Chápe a ve správném pořadí realizuje i poměrně dlouhé a komplikovanější pokyny	5,5-6			

	Morfologicko-syntaktická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
34	Mluví ve větách, k podstatným jménům a slovesům postupně přidává přídavná jména, zájmena atd.	3			
35	Rozlišuje mezi jednotným a množným číslem	3			
36	Skloňuje	3			
37	Tvoří souvětí souřadná	3			
38	Tvoří souvětí podřadná	3,5-4			✓
39	Užívá čas minulý, přítomný, budoucí	4-5			✓
40	Užívá všechny druhy slov	4-5			✓
41	Mluví gramaticky správně	4-5			✓
42	Pozná nesprávně utvořenou větu	5-6			
43	Do příběhu doplní slovo ve správném tvaru	5-6			

	Pragmatická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Upřednostňuje verbální formu komunikace, pomocí řeči dosahuje cíle	3			
45	Řekne svoje jméno, jména sourozenců, kamarádů	3-3,5			✓
46	Mluví nenuceně, pokouší se o krátkou konverzaci	3,5-4		✓	
47	Spontánně informuje o zážitcích, pocitech, přáních	4		✓	
48	Předá krátký vzkaz	4			✓
49	Řečový projev po obsahové i formální stránce odpovídá kritériím běžné konverzace	5-6			
50	Aktivně a spontánně navazuje řečový kontakt s dětmi i dospělými	5-6			
51	Dodržuje pravidla konverzace a společenského kontaktu	5-6			
52	Dokáže sformulovat otázku, adekvátně odpovědět na otázku (samostatně a smysluplně)	5-6			
53	Smysluplně vyjádří myšlenku, nápad, mínění, popíše situaci, událost, vyjádří svoje pocity, prožitky...	5-6			
54	Řekne svoje jméno a příjmení, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitelek, svoji adresu	5-6			

	Prvky neverbální komunikace	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
55	Oční kontakt	3-4			
		4-5			✓
		5-6			

	Foneticko-fonologická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
56	Výslovnost	3-4			
		4-5		✓	
		5-6			
57	Artikulační obratnost	3-4			
		4-5		✓	
		5-6			

Příloha č. 4

Vanessa

Motorické dovednosti

	Hrubá motorika	věk	nevládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Skok sounož	3			
2	Překročí nízkou překážku	3			
3	Chůze po schodech nahoru – střídá nohy	3			
4	Stoj se zavřenýma očima	3,5			✓
5	Přeskok přes čáru	3,5–4			✓
6	Chůze po schodech dolů – střídá nohy	4			✓
7	Přejde po čáře	4–5			✓
8	Stoj na špičkách s otevřenýma očima	4–5			✓
9	Poskaky na jedné noze	4–5			✓
10	Chůze po mírně zvýšené ploše	4–5			✓
11	Přejde přes kladinu	5			
12	Přeskočí snožmo nízkou překážku	6			

	Jemná motorika	věk	nevládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
13	Manipulace s drobnými předměty (navlékání korálek, zasouvání kolíčků do otvorů...)	3–4			✓
14	Stříhání	4			✓
15	Otevírání dlaně postupně po jednom prstu	4			✓
16	Dotkne se bříškem každého prstu na ruce bříška palce	5		✓	
17	Další činnosti:				

	Hmatové vnímání (taktilní percepce)	věk	nevládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
18	Pozná hmatem výrazně odlišné hračky	4			✓
19	Pozná hmatem zvířátka (vel. 10 cm)	4–5		✓	
20	Rozliší různé povrchy, materiály	5			
21	Pozná hmatem geometrické tvary	5–6			

	Spontánní kresba	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
22	Kreslení nevyhledává	4			VYHLEDÁVÁ
23	Čáranice	2			
24	Pojmenování čáranice	2,5-3,5			✓
25	Hlavonožec	3-4			✓
26	Postava (hlava, trup, končetiny)	4-5			✓
27	Přibývající detaily:	5-6			✓
28	Různorodost námětů, nejčastěji kreslí: RODINA				

	Grafomotorické prvky	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
29	Čára svislá	3			
30	Čára vodorovná	3			
31	Kruh	3-3,5			✓
32	Spirála	4-4,5			✓
33	Vlnovka	4-5			✓
34	Šikmá čára	4-5			✓
35	„Zuby“	5,5		✓	
36	Horní smyčka	5,5			
37	Spodní smyčka	5,5-6			
38	Horní oblouk s vratným tahem	6			
39	Spodní oblouk s vratným tahem	6			

	Návyky při kreslení	
40	Držení tužky	SPETVNÝ ÚCHOP
41	Postavení ruky	SOPRÁVNE, DOMYRÁJE VCHOPÍ K VELEKOU KLONĚ
42	Uvolnění ruky, tlak na podložku	PŘÍMĚŘENÝ TLAK
43	Plynulost tahů	PLYNULÁ LÍNIE ČAR, BOJNA, NEPŘEDVÍŠOVANÁ

	Vizuomotorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Čára mezi dvěma liniemi (dráhy)	4			✓
45	Jedna linie (rozcvičovací cviky)	4,5-5			✓
46	Překreslí obrázek podle předlohy	6			

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání korálek	✓		
48	Zasouvání kostek do otvorů	✓		
49	Skládání mozaiky z korálek, či hříbečků	✓		
50	Roztáčení káči	✓		
51	Zvonění zvonečkem	✓		
52	Gumování	✓		
53	Hod míčem	✓		
54	Kutálení míče, trefování kuželek	✓		
55	Šroubování uzávěrů lahví	✓		
56	Šroubování matičky	✓		
57	Zatloukání kladívkem	✓		
58	Hra s pískem – používání lopatky	✓		
59	Zvedání kbeličku s pískem	✓		
60	Stříhání	✓		

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu	✓		
62	Dívání se do lahvičky	✓		
63	Dívání se do klíčové dírky	✓		

	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4		P
65	Oka	4		P

Řeč

	Lexikálně-sémantická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Pojmenuje běžné věci na obrázku	3			
2	Ukáže obrázek věci podle použití	3			
3	Ukáže na obrázku činnost	3			
4	Chápe pojmy „já, moje“	3			
5	Správně používá slova „ano, ne“	3			
6	Odpovídá na otázky „Co děláš?“ „Kde?“	3			
7	Má zájem o obrázkové knížky, příběhy	3			
8	Ukáže obrázek podle podstatného znaku	3-3,5			
9	Klade otázky „Proč?“ „Kdy?“	3-3,5			
10	Řekne, co je na obrázku	3-3,5			
11	Reprodukuje jednoduchou říkanku	3-3,5			
12	Chápe jednoduché protiklady	3,5			
13	Identifikuje věci podle společných podstatných znaků	3,5			
14	Zařazuje různé obrázky pod nadřa- zené pojmy	4			✓
15	Ukáže obrázek podle aktuální situace	4			✓
16	Vysvětlí, na co máme oči, knihy, auta...	4			✓
17	Poslouchá pohádky, chápe děj	4			✓
18	Spontánně vypráví podle obrázku	4			✓
19	Doplní protiklady s názorem	4			✓
20	Definuje význam pojmu	5			
21	Chápe jednoduché vtipy a hádanky	5			
22	Sestaví dějovou posloupnost a popíše ji	5			
23	Pojmenuje, co dělá určitá profese	5			
24	Přiřadí, co k sobě patří a vysvětlí to	5			
25	Umí z paměti kratší texty	5-6			
26	Tvoří nadřazené pojmy	5-6			
27	Tvoří protiklady (antonyma)	5-6			
28	Tvoří slova podobného významu (synonyma)	5,5-6			
29	Poznává a vymyslí slova stejného zvuku, ale různého významu (homonyma)	5,5-6			
30	Poznává a pojmenuje nesmysl na obrázku	5,5-6			
31	Správně posoudí pravdivost či nepravdivost tvrzení	5,5-6			
32	Interpretuje pohádky, příběhy bez obrázkového doprovodu	5,5-6			
33	Chápe a ve správném pořadí realizuje i poměrně dlouhé a komplikovanější pokyny	5,5-6			

Příloha č. 5

Roman

Motorické dovednosti

	Hrubá motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Skok sounož	3			
2	Překročí nízkou překážku	3			
3	Chůze po schodech nahoru – střídá nohy	3			
4	Stoj se zavřenýma očima	3,5			✓
5	Přeskok přes čáru	3,5–4		✓	
6	Chůze po schodech dolů – střídá nohy	4			✓
7	Přejde po čáře	4–5			✓
8	Stoj na špičkách s otevřenýma očima	4–5			✓
9	Poskoky na jedné noze	4–5		✓	
10	Chůze po mírně zvýšené ploše	4–5		✓	
11	Přejde přes kladinu	5			
12	Přeskočí snožmo nízkou překážku	6			

	Jemná motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
13	Manipulace s drobnými předměty (navlékání korálek, zasouvání kolíků do otvorů...)	3–4			✓
14	Stříhání	4			✓
15	Otevírání dlaně postupně po jednom prstu	4			✓
16	Dotkne se bříškem každého prstu na ruce bříška palce	5	✓		
17	Další činnosti:				

	Hmatové vnímání (taktilní percepce)	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
18	Pozná hmatem výrazně odlišné hračky	4			✓
19	Pozná hmatem zvířátka (vel. 10 cm)	4–5		✓	
20	Rozliší různé povrchy, materiály	5			
21	Pozná hmatem geometrické tvary	5–6			

	Spontánní kresba	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
22	Kreslení nevyhledává	4			VYHLEDÁVÁ!
23	Čáranice	2			
24	Pojmenování čáranice	2,5-3,5			✓
25	Hlavonožec	3-4			✓
26	Postava (hlava, trup, končetiny)	4-5			✓
27	Přibývající detaily:	5-6			
28	Různorodost námětů, nejčastěji kreslí: JABLKO, DUPRAV, PRASE.				

	Grafomotorické prvky	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
29	Čára svislá	3			
30	Čára vodorovná	3			
31	Kruh	3-3,5			✓
32	Spirála	4-4,5	✓		
33	Vlnovka	4-5	✓		
34	Šikmá čára	4-5		- ✓	
35	„Zuby“	5,5	✓		
36	Horní smyčka	5,5			
37	Spodní smyčka	5,5-6			
38	Horní oblouk s vratným tahem	6			
39	Spodní oblouk s vratným tahem	6			

	Návyky při kreslení	
40	Držení tužky	SPATNĚ, PALEČ A UKAZOVAČEK V KŘÍŽI, PŘIHOŘBÁ ÚKAZ.
41	Postavení ruky	V KŘÍŽI
42	Uvolnění ruky, tlak na podložku	VYUŽÍVÁ VĚŠÍ TLAK
43	Plynulost tahů	LINIE JE PŘERUŠOVANÁ A MIZOLATA!

	Vizuomotorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Čára mezi dvěma liniemi (dráhy)	4			✓
45	Jedna linie (rozcvičovací cviky)	4,5-5			✓
46	Překreslí obrázek podle předlohy	6			

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání korálek		✓	
48	Zasouvání kostek do otvorů		✓	
49	Skládání mozaiky z korálek, či hříbečků		✓	
50	Roztáčení káči		✓	
51	Zvonění zvonečkem		✓	
52	Gumování		✓	
53	Hod míčem		✓	
54	Kutálení míče, trefování kuželek		✓	
55	Šroubování uzávěrů lahví		✓	
56	Šroubování matic		✓	
57	Zatloukání kladívkem		✓	
58	Hra s pískem – používání lopatky		✓	
59	Zvedání kbeličku s pískem		✓	
60	Stříhání		✓	

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu		✓	
62	Dívání se do lahvičky		✓	
63	Dívání se do klíčové dírky		✓	

	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4		L
65	Oka	4		L

Řeč

	Morfologicko–syntaktická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
34	Mluví ve větách, k podstatným jménům a slovesům postupně přidává přídavná jména, zájmena atd.	3			
35	Rozlišuje mezi jednotným a množným číslem	3			
36	Skloňuje	3			
37	Tvoří souvětí souřadná	3			
38	Tvoří souvětí podřadná	3,5–4			✓
39	Užívá čas minulý, přítomný, budoucí	4–5			✓
40	Užívá všechny druhy slov	4–5			✓
41	Mluví gramaticky správně	4–5			✓
42	Poznává nesprávně utvořenou větu	5–6			
43	Do příběhu doplní slovo ve správném tvaru	5–6			

	Pragmatická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Upřednostňuje verbální formu komunikace, pomocí řeči dosahuje cíle	3			
45	Řekne svoje jméno, jména sourozenců, kamarádů	3–3,5			✓
46	Mluví nenuceně, pokouší se o krátkou konverzaci	3,5–4			✓
47	Spontánně informuje o zážitcích, pocitech, přáních	4			✓
48	Předá krátký vzkaz	4			✓
49	Řečový projev po obsahové i formální stránce odpovídá kritériím běžné konverzace	5–6			
50	Aktivně a spontánně navazuje řečový kontakt s dětmi i dospělými	5–6			
51	Dodržuje pravidla konverzace a společenského kontaktu	5–6			
52	Dokáže zformulovat otázku, adekvátně odpovědět na otázku (samostatně a smysluplně)	5–6			
53	Smysluplně vyjádří myšlenku, nápad, mínění, popíše situaci, událost, vyjádří svoje pocity, prožitky...	5–6			
54	Řekne svoje jméno a příjmení, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitele, svoji adresu	5–6			

	Morfologicko-syntaktická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
34	Mluví ve větách, k podstatným jménům a slovesům postupně přidává přídavná jména, zájmena atd.	3			
35	Rozlišuje mezi jednotným a množným číslem	3			
36	Skloňuje	3			
37	Tvoří souvětí souřadná	3			
38	Tvoří souvětí podřadná	3,5-4			✓
39	Užívá čas minulý, přítomný, budoucí	4-5			✓
40	Užívá všechny druhy slov	4-5			✓
41	Mluví gramaticky správně	4-5			✓
42	Poznává nesprávně utvořenou větu	5-6			
43	Do příběhu doplní slovo ve správném tvaru	5-6			

	Pragmatická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Upřednostňuje verbální formu komunikace, pomocí řeči dosahuje cíle	3			
45	Řekne svoje jméno, jména sourozenců, kamarádů	3-3,5			✓
46	Mluví nenuceně, pokouší se o krátkou konverzaci	3,5-4			✓
47	Spontánně informuje o zážitcích, pocitech, přáních	4			✓
48	Předá krátký vzkaz	4			✓
49	Řečový projev po obsahové i formální stránce odpovídá kritériím běžné konverzace	5-6			
50	Aktivně a spontánně navazuje řečový kontakt s dětmi i dospělými	5-6			
51	Dodržuje pravidla konverzace a společenského kontaktu	5-6			
52	Dokáže zformulovat otázku, adekvátně odpovědět na otázku (samostatně a smysluplně)	5-6			
53	Smysluplně vyjádří myšlenku, nápad, mínění, popíše situaci, událost, vyjádří svoje pocity, prožitky...	5-6			
54	Řekne svoje jméno a příjmení, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitele, svoji adresu	5-6			

	Prvky neverbální komunikace	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
55	Oční kontakt	3-4			
		4-5			✓
		5-6			

	Foneticko-fonologická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
56	Výslovnost	3-4			
		4-5		✓	
		5-6			
57	Artikulační obratnost	3-4			
		4-5		✓	
		5-6			

Příloha č. 6

Rozárka

Motorické dovednosti

	Hrubá motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Skok sounož	3			
2	Překročí nízkou překážku	3			
3	Chůze po schodech nahoru - střídá nohy	3			
4	Stoj se zavřenýma očima	3,5			✓
5	Přeskok přes čáru	3,5-4			✓
6	Chůze po schodech dolů - střídá nohy	4			✓
7	Přejde po čáře	4-5			✓
8	Stoj na špičkách s otevřenýma očima	4-5			✓
9	Poskoky na jedné noze	4-5			✓
10	Chůze po mírně zvýšené ploše	4-5			✓
11	Přejde přes kladinu	5			
12	Přeskočí snožmo nízkou překážku	6			

	Jemná motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
13	Manipulace s drobnými předměty (navlékání korálek, zasouvání kolíčků do otvorů...)	3-4			✓
14	Stříhání	4			✓
15	Otevírání dlaně postupně po jednom prstu	4			✓
16	Dotkne se bříškem každého prstu na ruce bříška palce	5		✓	
17	Další činnosti:				

	Hmatové vnímání (taktilní percepce)	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
18	Pozná hmatem výrazně odlišné hračky	4			✓
19	Pozná hmatem zvířátka (vel. 10 cm)	4-5			
20	Rozliší různé povrchy, materiály	5			
21	Pozná hmatem geometrické tvary	5-6			

	Spontánní kresba	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
22	Kreslení nevyhledává	4			NAHLEDÁVA!
23	Čáranice	2			
24	Pojmenování čáranice	2,5-3,5			✓
25	Hlavonožec	3-4			✓
26	Postava (hlava, trup, končetiny)	4-5			✓
27	Přibývající detaily:	5-6		✓	
28	Různorodost námětů, nejčastěji kreslí: TRUNEKNA	4			✓

	Grafomotorické prvky	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
29	Čára svislá	3			
30	Čára vodorovná	3			
31	Kruh	3-3,5			✓
32	Spirála	4-4,5	✓		
33	Vlnovka	4-5		✓	
34	Šikmá čára	4-5			✓
35	„Zuby“	5,5		✓	
36	Horní smyčka	5,5			
37	Spodní smyčka	5,5-6			
38	Horní oblouk s vratným tahem	6			
39	Spodní oblouk s vratným tahem	6			

Návyky při kreslení	
40	Držení tužky DRŽÍ TUŽKU MEZI PROSTŘEDNÍM A ZÁSTĚNKEM, KŘEČNĚNÍ
41	Postavení ruky ÚKLOP SPRAVNÝ, OHLAS HODNĚLNÝ
42	Uvolnění ruky, tlak na podložku HODNĚNÍ TLAKU NA PODLOŽKU
43	Plynulost tahů LINIE VEDENOU NEKŘEČNĚNÁ

	Vizuomotorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Čára mezi dvěma liniemi (dráhy)	4			✓
45	Jedna linie (rozsvičovací cviky)	4,5-5			✓
46	Překreslí obrázek podle předlohy	6			

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání korálek		✓	
48	Zasouvání kostek do otvorů		✓	
49	Skládání mozaiky z korálek, či hříbečků		✓	
50	Roztáčení káží		✓	
51	Zvonění zvonečkem			✓
52	Gumování	✓		
53	Hod míčem	✓		
54	Kutálení míče, trefování kuželek	✓		
55	Šroubování uzávěrů lahví		✓	
56	Šroubování matic		✓	
57	Zatloukání kladívkem	✓		
58	Hra s pískem – používání lopatky	✓		
59	Zvedání kbeličku s pískem			✓
60	Stříhání	✓		

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu	✓		
62	Dívání se do lahvičky	✓		
63	Dívání se do klíčové dírky	✓		

	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4	✓	
65	Oka	4		?

Řeč

	Lexikálně-sémantická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Pojmenuje běžné věci na obrázku	3			
2	Ukáže obrázek věci podle použití	3			
3	Ukáže na obrázku činnost	3			
4	Chápe pojmy „já, moje“	3			
5	Správně používá slova „ano, ne“	3			
6	Odpovídá na otázky „Co děláš?“ „Kde?“	3			
7	Má zájem o obrázkové knížky, příběhy	3			
8	Ukáže obrázek podle podstatného znaku	3–3,5			
9	Klade otázky „Proč?“ „Kdy?“	3–3,5			
10	Řekne, co je na obrázku	3–3,5			
11	Reprodukuje jednoduchou říkanku	3–3,5			
12	Chápe jednoduché protiklady	3,5			
13	Identifikuje věci podle společných podstatných znaků	3,5			
14	Zařazuje různé obrázky pod nadřazené pojmy	4			✓
15	Ukáže obrázek podle aktuální situace	4			✓
16	Vysvětlí, na co máme oči, knihy, auta...	4			✓
17	Poslouchá pohádky, chápe děj	4			✓
18	Spontánně vypráví podle obrázku	4			✓
19	Doplní protiklady s názorem	4			✓
20	Definuje význam pojmů	5	✓		
21	Chápe jednoduché vtipy a hádanky	5	✓		
22	Sestaví dějovou posloupnost a popíše ji	5		✓	
23	Pojmenuje, co dělá určitá profese	5	✓		✓
24	Přiřadí, co k sobě patří a vysvětlí to	5			✓
25	Umí z paměti kratší texty	5–6			✓
26	Tvoří nadřazené pojmy	5–6			
27	Tvoří protiklady (antonyma)	5–6			
28	Tvoří slova podobného významu (synonyma)	5,5–6			
29	Pozná a vymyslí slova stejného zvuku, ale různého významu (homonyma)	5,5–6			
30	Pozná a pojmenuje nesmysl na obrázku	5,5–6			
31	Správně posoudí pravdivost či nepravdivost tvrzení	5,5–6			
32	Interpretuje pohádky, příběhy bez obrázkového doprovodu	5,5–6			
33	Chápe a ve správném pořadí realizuje i poměrně dlouhé a komplikovanější pokyny	5,5–6			

	Morfologicko-syntaktická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
34	Mluví ve větách, k podstatným jménům a slovesům postupně přidává přídavná jména, zájmena atd.	3			
35	Rozlišuje mezi jednotným a množným číslem	3			
36	Skloňuje	3			
37	Tvoří souvětí souřadná	3			
38	Tvoří souvětí podřadná	3,5-4			✓
39	Užívá čas minulý, přítomný, budoucí	4-5			✓
40	Užívá všechny druhy slov	4-5			✓
41	Mluví gramaticky správně	4-5			✓
42	Poznává nesprávně utvořenou větu	5-6			✓
43	Do příběhu doplní slovo ve správném tvaru	5-6			

	Pragmatická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Upřednostňuje verbální formu komunikace, pomocí řeči dosahuje cíle	3			
45	Řekne svoje jméno, jména sourozenců, kamarádů	3-3,5			
46	Mluví nenuceně, pokouší se o krátkou konverzaci	3,5-4			✓
47	Spontánně informuje o zážitcích, pocitech, přáních	4			✓
48	Předá krátký vzkaz	4			✓
49	Řečový projev po obsahové i formální stránce odpovídá kritériím běžné konverzace	5-6			✓
50	Aktivně a spontánně navazuje řečový kontakt s dětmi i dospělými	5-6			✓
51	Dodržuje pravidla konverzace a společenského kontaktu	5-6			
52	Dokáže zformulovat otázku, adekvátně odpovědět na otázku (samostatně a smysluplně)	5-6			
53	Smysluplně vyjádří myšlenku, nápad, mínění, popíše situaci, událost, vyjádří svoje pocity, prožitky...	5-6			
54	Řekne svoje jméno a příjmení, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitele, svoji adresu	5-6			

	Prvky neverbální komunikace	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
55	Oční kontakt	3-4			✓
		4-5			✓
		5-6			

	Foneticko-fonologická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
56	Výslovnost	3-4			
		4-5		✓	
		5-6			
57	Artikulační obratnost	3-4			
		4-5		✓	
		5-6			

Příloha č. 7

Šimon

Motorické dovednosti

	Hrubá motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Skok sounož	3			
2	Překročí nízkou překážku	3			
3	Chůze po schodech nahoru – střídá nohy	3			
4	Stoj se zavřenýma očima	3,5			✓
5	Přeskok přes čáru	3,5–4			✓
6	Chůze po schodech dolů – střídá nohy	4			✓
7	Přejde po čáře	4–5			✓
8	Stoj na špičkách s otevřenýma očima	4–5			✓
9	Poskoky na jedné noze	4–5			✓
10	Chůze po mírně zvýšené ploše	4–5			✓
11	Přejde přes kladinu	5			
12	Přeskočí snožmo nízkou překážku	6			

	Jemná motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
13	Manipulace s drobnými předměty (návlekání korálek, zasouvání kolíčků do otvorů...)	3–4			
14	Stříhání	4	✓		
15	Otevírání dlaně postupně po jednom prstu	4			✓
16	Dotkne se bříškem každého prstu na ruce bříška palce	5			✓
17	Další činnosti:				

	Hmatové vnímání (taktilní percepce)	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
18	Pozná hmatem výrazně odlišné hračky	4		✓	
19	Pozná hmatem zvířátka (vel. 10 cm)	4–5		✓	
20	Rozliší různé povrchy, materiály	5			
21	Pozná hmatem geometrické tvary	5–6			

	Spontánní kresba	věk	nevládá	vládá s pomocí	vládá samostatně
22	Kreslení nevyhledává	4	NEVYHLEDÁVÁ		
23	Čáranice	2			
24	Pojmenování čáranice	2,5-3,5			✓
25	Hlavonožec	3-4			✓
26	Postava (hlava, trup, končetiny)	4-5			✓
27	Přibývajicí detaily:	5-6			
28	Různorodost námětů, nejčastěji kreslí: AUTO				

	Grafomotorické prvky	věk	nevládá	vládá s pomocí	vládá samostatně
29	Čára svislá	3			
30	Čára vodorovná	3			
31	Kruh	3-3,5			✓
32	Spirála	4-4,5	✓		
33	Vlnovka	4-5			✓
34	Šikmá čára	4-5			✓
35	„Zuby“	5,5	✓		
36	Horní smyčka	5,5			
37	Spodní smyčka	5,5-6			
38	Horní oblouk s vratným tahem	6			
39	Spodní oblouk s vratným tahem	6			

	Návyky při kreslení	
40	Držení tužky	ČRTEBNÝ ÚCHOV
41	Postavení ruky	NADMĚRNĚ NEVYKLOACÍ RUKU
42	Uvolnění ruky, tlak na podložku	TRNĚKOVÝ TLAK
43	Plynulost tahů	ČÁRA VEDENA ŽLNULE

	Vizuomotorika	věk	nevládá	vládá s pomocí	vládá samostatně
44	Čára mezi dvěma liniemi (dráhy)	4			✓
45	Jedna linie (rozsvičovací cviky)	4,5-5			
46	Překreslí obrázek podle předlohy	6			

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání korálek	✓		
48	Zasouvání kostek do otvorů	✓		
49	Skládání mozaiky z korálek, či hříbečků	✓		
50	Roztáčení káči	✓		
51	Zvonění zvonečkem	✓		
52	Gumování	✓		
53	Hod míčem	✓		
54	Kutálení míče, trefování kuželek	✓		
55	Šroubování uzávěrů lahví	✓	✓	✓
56	Šroubování matic	✓	✓	✓
57	Zatloukání kladívkem	✓		
58	Hra s pískem – používání lopatky	✓	✓	✓
59	Zvedání kbeličku s pískem	✓	✓	✓
60	Stříhání			✓

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu	✓		
62	Dívání se do lahvičky	✓		
63	Dívání se do klíčové dírky	✓		

	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4	✓	
65	Oka	4		P

Řeč

	Lexikálně-sémantická rovina	věk	nezládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Pojmenuje běžné věci na obrázku	3			
2	Ukáže obrázek věci podle použití	3			
3	Ukáže na obrázku činnost	3			
4	Chápe pojmy „já, moje“	3			
5	Správně používá slova „ano, ne“	3			
6	Odpovídá na otázky „Co děláš?“ „Kde?“	3			
7	Má zájem o obrázkové knížky, příběhy	3			
8	Ukáže obrázek podle podstatného znaku	3–3,5			
9	Klade otázky „Proč?“ „Kdy?“	3–3,5			
10	Řekne, co je na obrázku	3–3,5			
11	Reprodukuje jednoduchou říkanku	3–3,5			
12	Chápe jednoduché protiklady	3,5			
13	Identifikuje věci podle společných podstatných znaků	3,5			
14	Zařazuje různé obrázky pod nadřazené pojmy	4		✓	
15	Ukáže obrázek podle aktuální situace	4			✓
16	Vysvětlí, na co máme oči, knihy, auta...	4			✓
17	Poslouchá pohádky, chápe děj	4			✓
18	Spontánně vypráví podle obrázku	4			✓
19	Doplňuje protiklady s názorem	4		✓	
20	Definuje význam pojmů	5			✓
21	Chápe jednoduché vtipy a hádanky	5	✓		
22	Sestaví dějovou posloupnost a popíše ji	5			
23	Pojmenuje, co dělá určitá profese	5			
24	Přičítá, co k sobě patří a vysvětlí to	5			
25	Umí zpaměti kratší texty	5–6			
26	Tvoří nadřazené pojmy	5–6			
27	Tvoří protiklady (antonyma)	5–6			
28	Tvoří slova podobného významu (synonyma)	5,5–6			
29	Poznává a vymyslí slova stejného zvuku, ale různého významu (homonyma)	5,5–6			
30	Poznává a pojmenuje nesmysl na obrázku	5,5–6			
31	Správně posoudí pravdivost či nepravdivost tvrzení	5,5–6			
32	Interpretuje pohádky, příběhy bez obrázkového doprovodu	5,5–6			
33	Chápe a ve správném pořadí realizuje i poměrně dlouhé a komplikovanější pokyny	5,5–6			

	Morfologicko-syntaktická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
34	Mluví ve větách, k podstatným jménům a slovesům postupně přidává přídavná jména, zájmena atd.	3			
35	Rozlišuje mezi jednotným a množným číslem	3			
36	Skloňuje	3			
37	Tvoří souvětí souřadná	3			
38	Tvoří souvětí podřadná	3,5-4			✓
39	Užívá čas minulý, přítomný, budoucí	4-5			✓
40	Užívá všechny druhy slov	4-5			✓
41	Mluví gramaticky správně	4-5			✓
42	Poznává nesprávně utvořenou větu	5-6			✓
43	Do příběhu doplní slovo ve správném tvaru	5-6			

	Pragmatická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Upřednostňuje verbální formu komunikace, pomocí řeči dosahuje cíle	3			
45	Řekne svoje jméno, jména sourozenců, kamarádů	3-3,5			
46	Mluví nenuceně, pokouší se o krátkou konverzaci	3,5-4			
47	Spontánně informuje o zážitcích, pocitech, přáních	4			✓
48	Předá krátký vzkaz	4			✓
49	Řečový projev po obsahové i formální stránce odpovídá kritériím běžné konverzace	5-6			✓
50	Aktivně a spontánně navazuje řečový kontakt s dětmi i dospělými	5-6			
51	Dodržuje pravidla konverzace a společenského kontaktu	5-6			
52	Dokáže zformulovat otázku, adekvátně odpovědět na otázku (samostatně a smysluplně)	5-6			
53	Smysluplně vyjádří myšlenku, nápad, mínění, popíše situaci, událost, vyjádří svoje pocity, prožitky...	5-6			
54	Řekne svoje jméno a příjmení, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učiteleka, svoji adresu	5-6			

	Prvky neverbální komunikace	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
55	Oční kontakt	3-4			
		4-5			✓
		5-6			

	Foneticko-fonologická rovina	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
56	Výslovnost	3-4			
		4-5			✓
		5-6			
57	Artikulační obratnost	3-4			
		4-5			✓
		5-6			

Příloha č. 8

Petr

Motorické dovednosti

	Hrubá motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
1	Skok sounož	3			
2	Překročí nízkou překážku	3			
3	Chůze po schodech nahoru – střídá nohy	3			
4	Stoj se zavřenýma očima	3,5			✓
5	Přeskok přes čáru	3,5–4			✓
6	Chůze po schodech dolů – střídá nohy	4			✓
7	Přejde po čáře	4–5			✓
8	Stoj na špičkách s otevřenýma očima	4–5			✓
9	Poskoky na jedné noze	4–5		✓	
10	Chůze po mírně zvýšené ploše	4–5		✓	
11	Přejde přes kladinu	5			
12	Přeskočí srožmo nízkou překážku	6			

	Jemná motorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
13	Manipulace s drobnými předměty (navlékání korálků, zasouvání kuliček do otvorů...)	3–4			✓
14	Stříhání	4			✓
15	Otevírání dlaně postupně po jednom prstu	4			✓
16	Dotkne se bříškem každého prstu na ruce bříška palce	5	✓		
17	Další činnosti:				

	Hmatové vnímání (takilní percepce)	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
18	Pozná hmatem výrazně odlišné hračky	4		✓	
19	Pozná hmatem zvířátka (vel. 10 cm)	4–5	✓		
20	Rozliší různé povrchy, materiály	5			
21	Pozná hmatem geometrické tvary	5–6			

	Spontánní kresba	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
22	Kreslení nevyhledává	4			✓ VYHLEDÁVA
23	Čáranice	2			✓
24	Pojmenování čáranice	2,5–3,5			✓
25	Hlavonožec	3–4			✓ ✓
26	Postava (hlava, trup, končetiny)	4–5			✓ ✓
27	Přibývající detaily:	5–6			
28	Různorodost námětů, nejčastěji kreslí: AVTA				✓

	Grafomotorické prvky	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
29	Čára svislá	3			
30	Čára vodorovná	3			
31	Kruh	3–3,5			✓
32	Spirála	4–4,5	✓		
33	Vlnovka	4–5		✓	
34	Šikmá čára	4–5		-	✓
35	„Zuby“	5,5	✓		
36	Horní smyčka	5,5			
37	Spodní smyčka	5,5–6			
38	Horní oblouk s vratným tahem	6			
39	Spodní oblouk s vratným tahem	6			

	Návyky při kreslení	
40	Držení tužky	ÚVHOP – PROTÁHENO, VRSTIČKA, PRSTY PROTÁHENO
41	Postavení ruky	PLOU NEVYVRACÍ, TUŽKU ZOBÍRA, DRŽENÍ KEX
42	Uvolnění ruky, tlak na podložku	PŘÍMĚŘENÝ TLAK NA PODOŽKU
43	Plynulost tahů	LINIE NEPŘEZRUŠOVANÁ

	Vizuomotorika	věk	nezvládá	zvládá s dopomocí	zvládá samostatně
44	Čára mezi dvěma liniemi (dráhy)	4			✓
45	Jedna linie (rozsviňovací cviky)	4,5–5			✓
46	Překreslí obrázek podle předlohy	6			

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání koráleků		✓	
48	Zasouvání kostek do otvorů		✓	
49	Skládání mozaiky z koráleků, či hříbečků		✓	
50	Roztáčení káči		✓	
51	Zvonění zvonečkem			✓
52	Gumování		✓	
53	Hod míčem		✓	
54	Kutálení míče, trefování kuželek		✓	
55	Šroubování uzávěrů lahví		✓	
56	Šroubování matic		✓	
57	Zatloukání kladívkem		✓	
58	Hra s pískem – používání lopatky			✓
59	Zvedání kbeličku s pískem			✓
60	Stříhání		✓	

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu		✓	
62	Dívání se do lahvičky		✓	
63	Dívání se do klíčové dírky		✓	

	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4	✓	
65	Oka	4		L

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání koráleků	✓		
48	Zasouvání kostek do otvorů	✓		
49	Skládání mozaiky z koráleků, či hříbečků	✓		
50	Roztáčení káči	✓		
51	Zvonění zvonečkem	✓		
52	Gumování	✓		
53	Hod míčem	✓		
54	Kutálení míče, trefování kuželek	✓		
55	Šroubování uzávěrů lahví	✓		
56	Šroubování matičky	✓		
57	Zatloukání kladívkem	✓		
58	Hra s pískem – používání lopatky	✓		
59	Zvedání kbeličku s pískem	✓		
60	Stříhání	✓		

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu	✓		
62	Dívání se do lahvičky	✓		
63	Dívání se do klíčové dírky	✓		

	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4		?
65	Oka	4		P

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání korálků		✓	
48	Zasouvání kostek do otvorů		✓	
49	Skládání mozaiky z korálků, či hříbečků		✓	
50	Roztáčení káči		✓	
51	Zvonění zvonečkem		✓	
52	Gumování		✓	
53	Hod míčem		✓	
54	Kutálení míče, trefování kuželek		✓	
55	Šroubování uzávěrů lahví		✓	
56	Šroubování matičky		✓	
57	Zatloukání kladívkem		✓	
58	Hra s pískem – používání lopatky		✓	
59	Zvedání kbeličku s pískem		✓	
60	Stříhání		✓	

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu	✓		
62	Dívání se do lahvičky	✓		
63	Dívání se do klíčové dírky	✓		

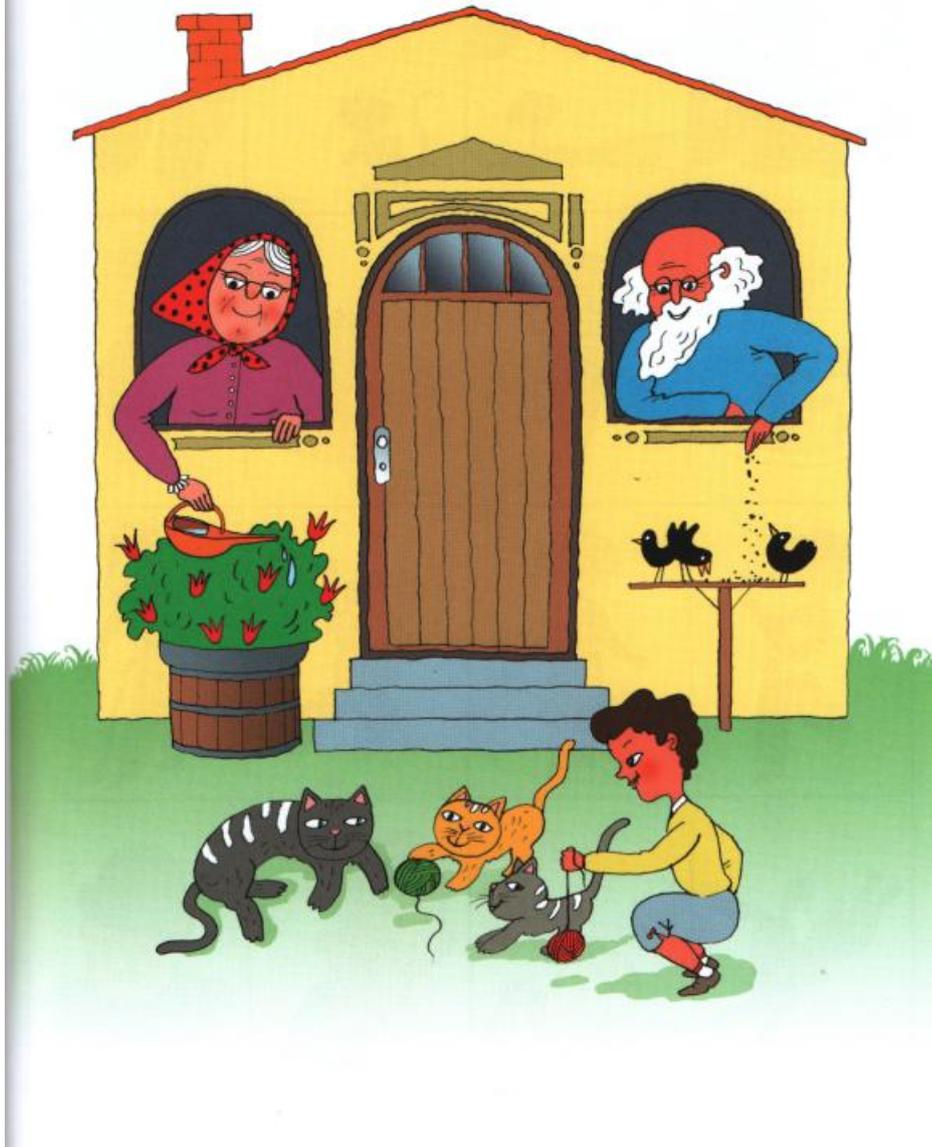
	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4		L
65	Oka	4		P

	Lateralita ruky	pravá ruka	levá ruka	ruce střídá
47	Navlékání korálek	✓		
48	Zasouvání kostek do otvorů	✓		
49	Skládání mozaiky z korálek, či hříbečků	✓		
50	Roztáčení káči	✓		
51	Zvonění zvonečkem	✓		
52	Gumování	✓		
53	Hod míčem	✓		
54	Kutálení míče, trefování kuželek	✓		
55	Šroubování uzávěrů lahví	✓		
56	Šroubování matic	✓		
57	Zatloukání kladivkem	✓		
58	Hra s pískem – používání lopatky	✓		
59	Zvedání kbelíčku s pískem	✓		
60	Stříhání	✓		

	Lateralita oka	pravé oko	levé oko	oči střídá
61	Dívání se do kukátka, krasohledu	✓		
62	Dívání se do lahvičky	✓		
63	Dívání se do klíčové dírky	✓		

	Lateralita	věk	nevyhraněná	vyhraněná, praváctví, leváctví
64	Ruky	4		P
65	Oka	4		P

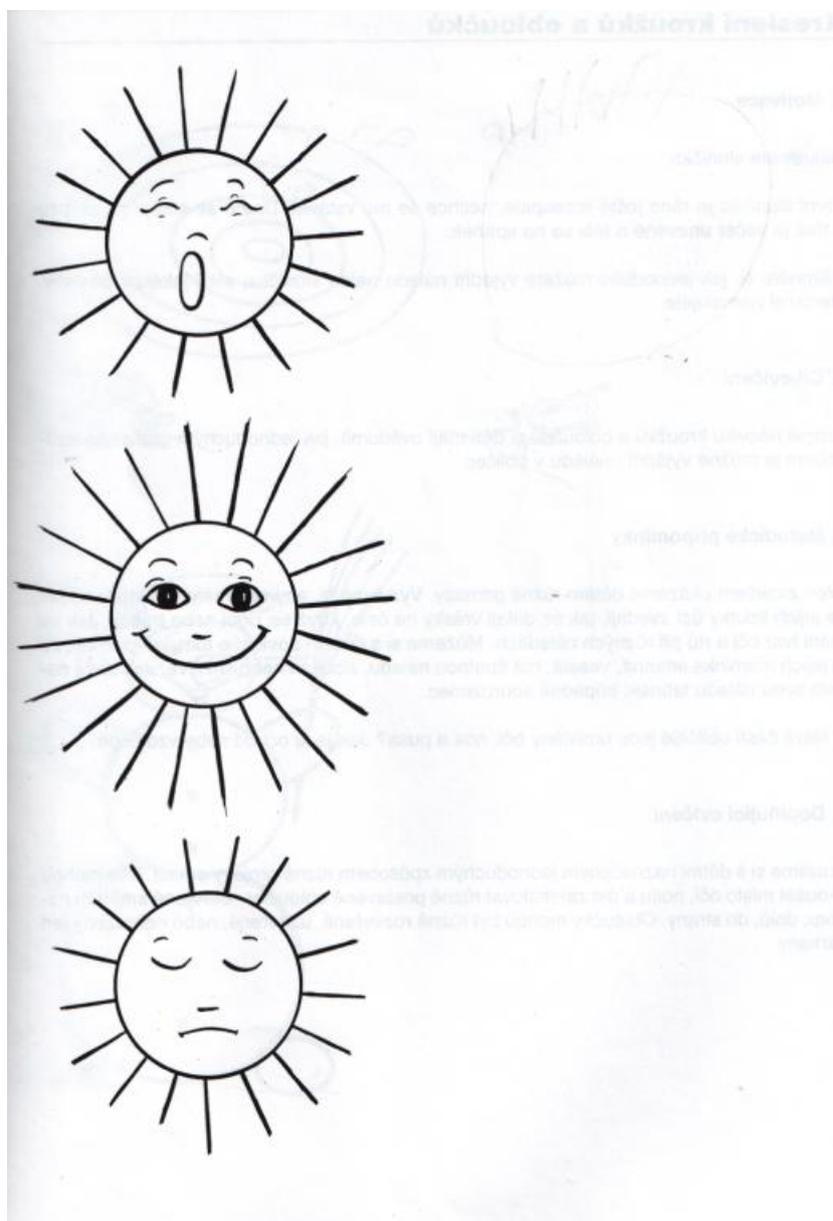

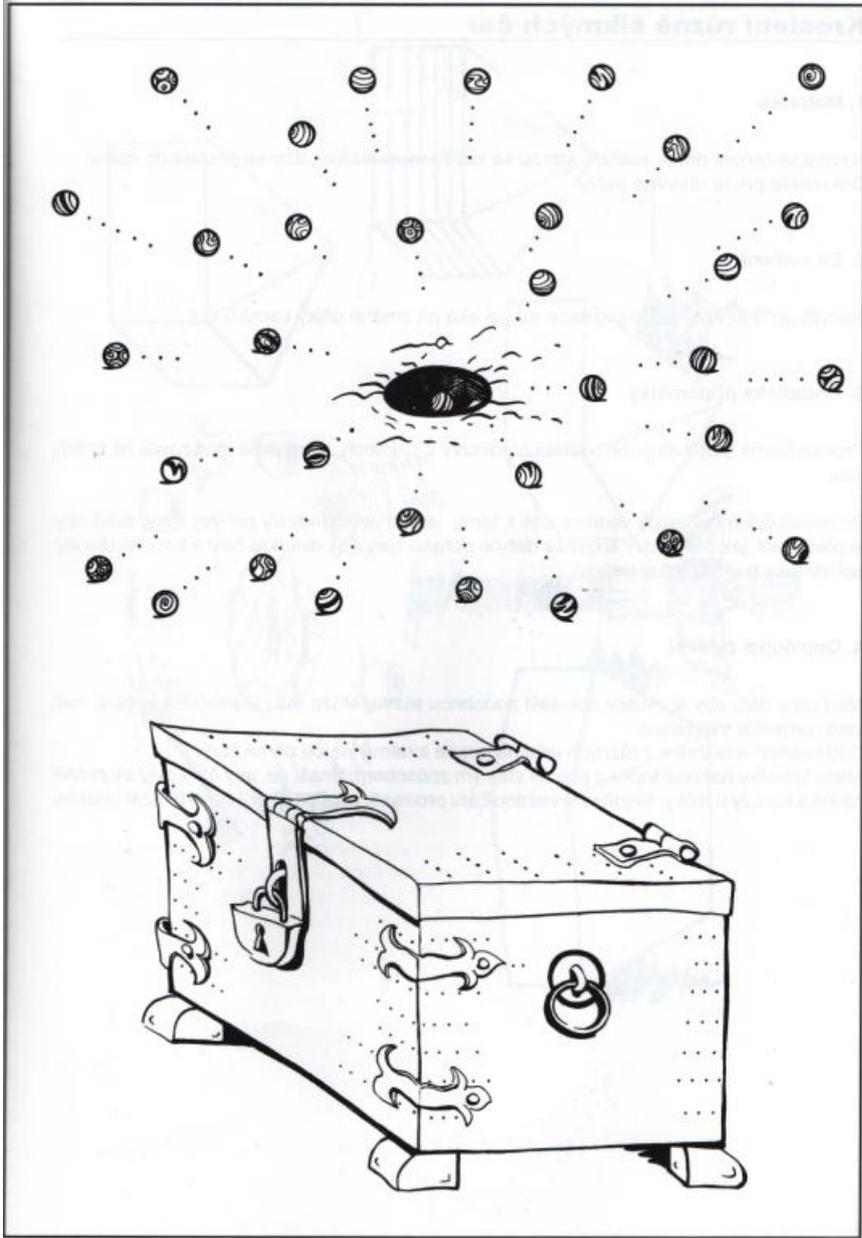
8 g

VYČLENĚNÍ ZE SKUPINY

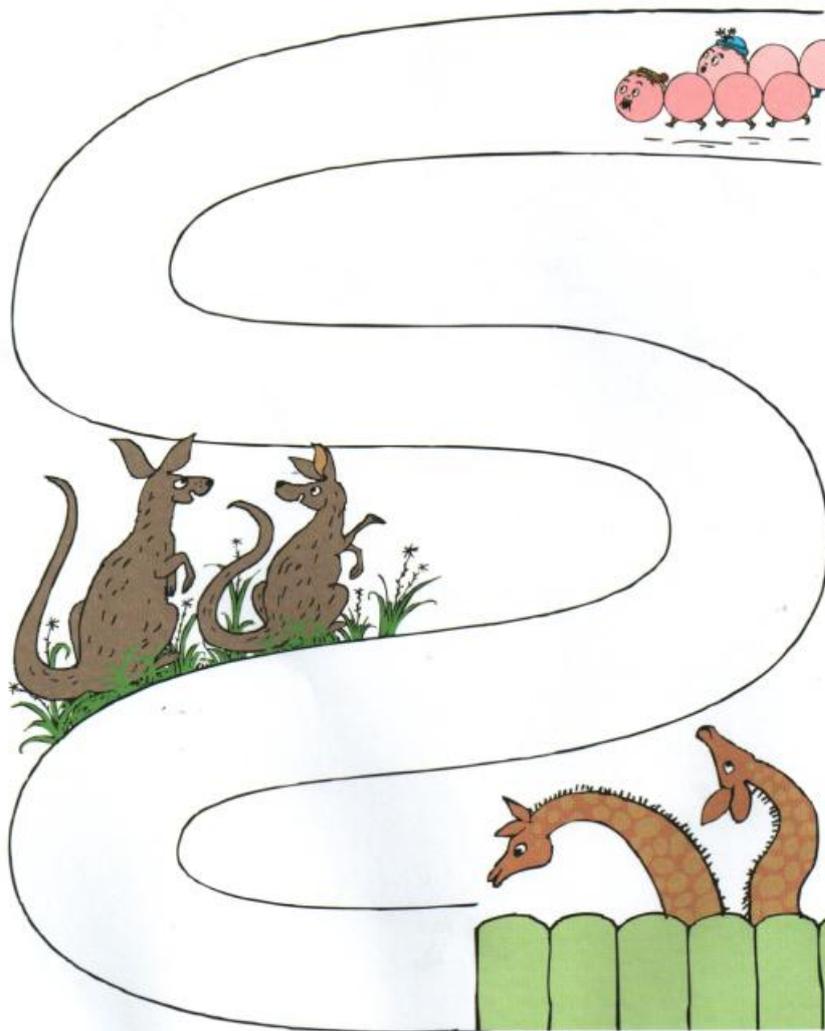
Příloha č. 14
Grafomotorika

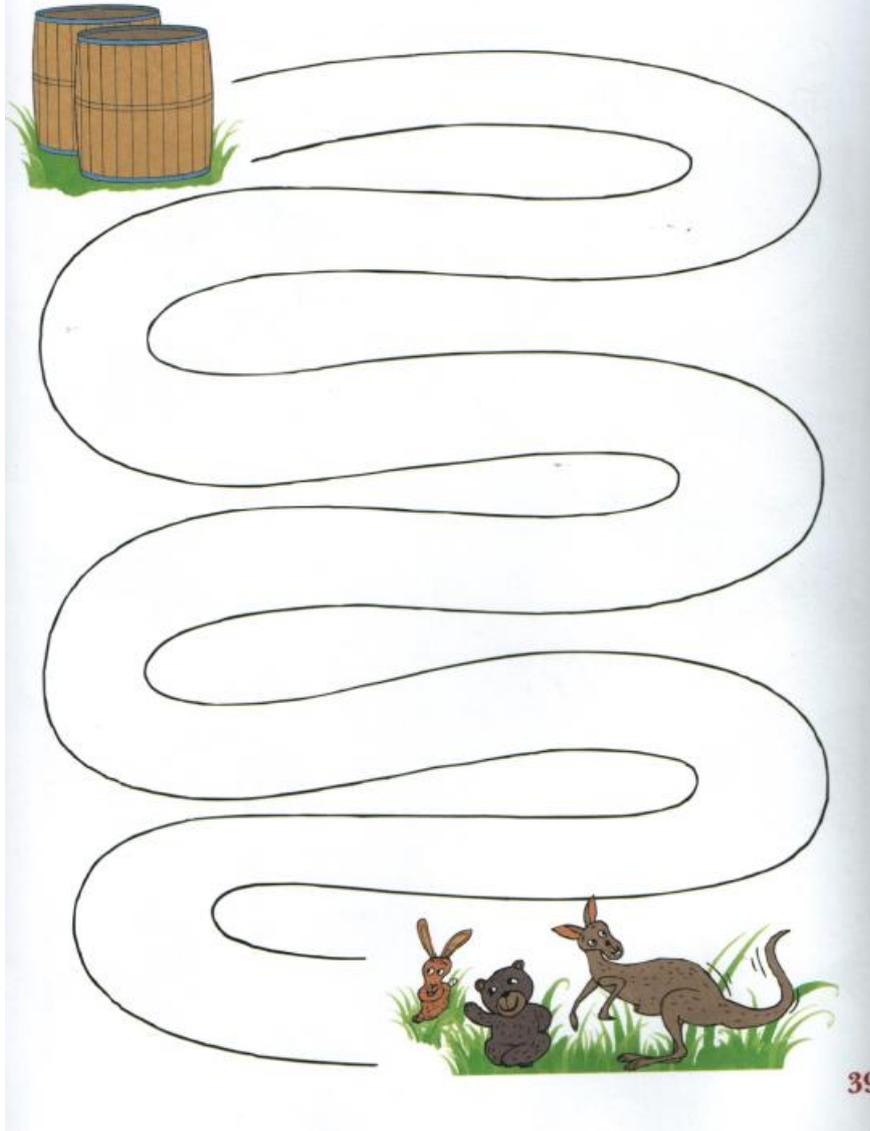
Klokani byli zvědaví a hned na stonožky: „Tak nám ukažte, jak rychle běháte, vy jedny holky stonohé.“ Stonožky se samozřejmě nedaly zahanbit a běžely jako o závod, že se klokaní nestačili divit.

Snažíme se o plynulý, uvolněný pohyb.

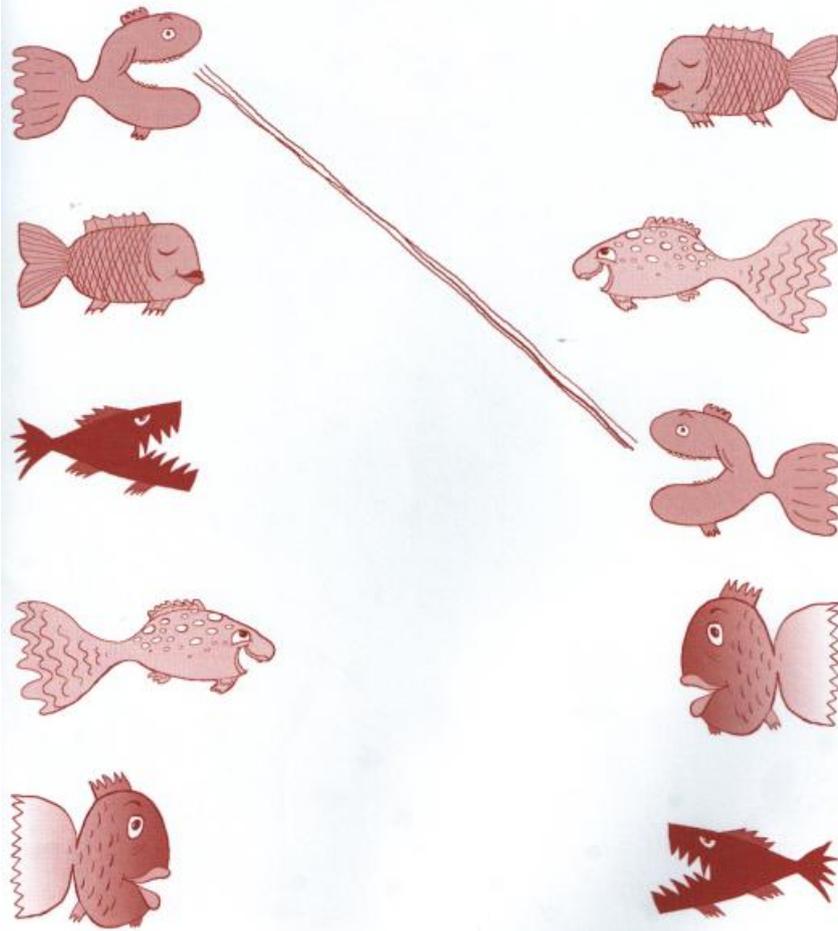

„Tak už jsme pracovaly dost, běžíme za zvířátky,“ usoudila Boženka s Máňou.

Čáru vedeme plynule, uvolněnou rukou.

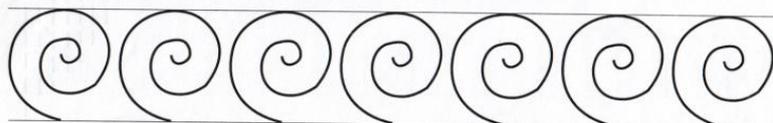
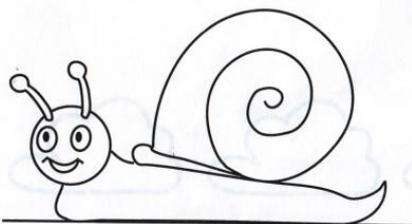

Šikmá čára ve střídaném směru. Nejdříve s dítětem vyhledáme shodné ryby a poté spojujeme zleva doprava.

6. Šnek

Za sucha i rosy
dům na sobě nosí.

24. Žížalička

Žížalička v hlíně leze,
když zaprší, ven vyleze.

